

Metodika poskytování služby „Cesta dohody rodičů“

Projekt:

Rozvoj pomoci poskytované rodinám s dětmi v krizi v kontextu interdisciplinární spolupráce v Libereckém kraji

2

registrační číslo: CZ.03.02.02/00/22_017/0001092

Spolufinancováno
Evropskou unií

„Toto dílo Metodika poskytování služby „Cesta dohody rodičů“ k projektu Rozvoj pomoci poskytované rodinám s dětmi v krizi v kontextu interdisciplinární spolupráce v Libereckém kraji 2 (reg.č. CZ.03.02.02/00/00_017/0001092)

je licencováno pod licencí Creative Commons CC BY 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese [CC BY 4.0 Právní ujednání](#) | [Uvedte původ 4.0 Mezinárodní](#) | [Creative Commons](#).“

Autorství a základní údaje o metodice

Název metodiky:

Metodika poskytování služby „Cesta dohody rodičů“

Poskytovatel služby:

Centrum Protěž, z.ú.

Autoři metodiky:

Mgr. Štěpán Sobotík

Bc. Michaela Němcová

Mgr. Hedvika Hrušková

Bc. Monika Thelenová

Světluše Jiráňová, DiS.

Odborná garance:

Mgr. Štěpán Sobotík

Datum vydání metodiky:

březen 2026

Vznik metodiky v rámci projektu

Tato metodika byla vytvořena jako výstup projektu:

Název projektu:

Rozvoj pomoci poskytované rodinám s dětmi v krizi v kontextu interdisciplinární spolupráce v Libereckém kraji 2

Registrační číslo projektu:

CZ.03.02.02/00/22_017/0001092

Projekt je realizován za podpory Evropského sociálního fondu.

Prohlášení o charakteru metodiky

Tato metodika popisuje postupy a principy poskytování služby Cesta dohody rodičů (CeDR) v rámci činnosti Centra Protěž, z.ú.

Metodika vychází z aktuálních odborných poznatků v oblasti práce s rodinou, mediace, psychologie dítěte a krizové intervence a z praktických zkušeností pracovníků služby.

Dokument slouží jako vnitřní metodický materiál poskytovatele služby a současně jako podklad pro spolupracující instituce, zejména orgány sociálně-právní ochrany dětí a soudy.

Obsah

Slovo úvodem	8
Definice a určení služby	9
Cílová skupina.....	10
Cíle služby	11
Základní principy a východiska služby CeDR.....	12
1. Zájem dítěte	12
2. Nulová hypotéza	12
3. Neutrannost a vyváženost	12
4. Mezioborová spolupráce	12
5. Evidence-based přístupy.....	13
6. Dobrovolnost spolupráce	13
7. Zaměření na řešení	13
Pravidla služby CeDR.....	14
Bezplatnost/Hrazené služby	14
Pravidla poskytovatele služby CeDR	14
Pravidla klientů služby.....	15
Absence	15
Mlčenlivost a nahlížení do spisu	15
Podávání stížností	16
Pracovní role CeDR	17
Lektor	17
Klíčový sociální pracovník.....	17
Odborný pracovník (mediátor).....	18
Odborný pracovník pro práci s dítětem (dětský terapeut).....	19
Metodik/Vedoucí služby.....	21
Týmová spolupráce a evaluace služby CeDR.....	22
Intervizní týmové porady	22
Evaluace služby CeDR	22
Schéma služby	24
Skupinová edukace rodičů: „Cesta dohody rodičů – první krok“	25
Obsah edukace	25
Cíl edukace	25
Organizace edukace	25
Výstupy intervence.....	26
Služba Cesta dohody rodičů	27

Podmínky pro vstup do služby – přihlášení rodiny	27
1. Úvodní schůzka s rodiči.....	27
Obsah úvodní schůzky.....	28
Formulace zakázky spolupráce	28
Výstupy intervence	28
2. Individuální konzultace s rodičem.....	29
Cíl individuální konzultace	29
Průběh individuální konzultace	29
Situace vyžadující další individuální práci (kontraindikace).....	30
Další indikace individuální konzultace v dalším průběhu služby.....	30
Individuální konzultace indikovaná v souvislosti s dítětem	30
Individuální konzultace v souvislosti s asistovaným setkáním.....	31
Význam individuálních konzultací pro přípravu rodičů na mediaci.....	32
Výstupy intervence	32
3. Individuální schůzka s dítětem	33
Cíl individuální schůzky s dítětem	33
Průběh konzultace s dítětem.....	34
Situace vyžadující zapojení rodičů.....	35
Ochrana dítěte	35
Konzultace v souvislosti s asistovaným kontaktem	36
Limity participace dítěte v rozhodování rodičů	36
Výstupy intervence	37
4. Společná mediační jednání rodičů.....	37
Cíl společných mediačních jednání rodičů	38
Metodické přístupy využívané při společných mediačních jednáních rodičů	38
Principy společného mediačního jednání rodičů.....	38
Role pracovníků při společném mediačním jednání rodičů.....	39
Fáze společného mediačního jednání rodičů	39
Význam struktury společného mediačního jednání	41
Oddělená jednání.....	41
Frekvence společných mediačních jednání rodičů	41
Situace, kdy společné mediační jednání rodičů nevede k dohodě	42
Výstupy intervence:	43
5. Asistované kontakty dítěte s rodičem.....	43
Cíle asistovaného kontaktu.....	43
Indikace asistovaného kontaktu.....	44

Podmínky realizace asistovaného kontaktu	44
Průběh asistovaného kontaktu	44
Reflexe asistovaného kontaktu.....	45
Výstupy intervence	45
6. Závěrečné jednání rodičů	46
Cíl závěrečného jednání rodičů	46
Finalizace rodičovské dohody	46
Reflexe a evaluace služby	46
Výstupy intervence	47
Ukončení spolupráce.....	48
Řádné ukončení spolupráce	48
Předčasné ukončení služby v průběhu spolupráce	48
Předčasné ukončení služby z iniciativy rodičů.....	48
Předčasné ukončení služby ze strany poskytovatele.....	48
Informování spolupracujících institucí	49
Smysl ukončení služby	49
Výstupy intervence.....	49
Kontraindikace služby CeDR	50
Typické kontraindikace služby	50
Závažné domácí násilí	50
Výrazná psychická nestabilita rodiče	50
Závislostní chování	51
Extrémní eskalace rodičovského konfliktu	51
Dlouhodobé odmítání spolupráce	51
Postup při zjištění kontraindikací	51
Spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a soudem	52
Indikace jiných forem pomoci.....	52
Ochrana zájmů dítěte.....	53
Etické principy, rizika práce a mezioborová spolupráce služby CeDR	54
Nejlepší zájem dítěte.....	54
Nestrannost a vyváženost pracovníků	54
Bezpečný prostor	54
Participace dítěte.....	54
Evidence-based přístup	55
Rizika práce s vysoce konfliktními rodiči a jejich ošetření v rámci služby CeDR	55
Riziko eskalace konfliktu.....	55

Riziko instrumentalizace dítěte	55
Riziko přetížení dítěte.....	55
Ošetření rizik v rámci služby	55
Mezioborová spolupráce při řešení rodičovských sporů	56
Slovo závěrem	58

Slovo úvodem

Rodinné vztahy patří k nejdůležitějším vztahům v životě člověka. V situaci rozpadu partnerského vztahu rodičů se však tyto vztahy často ocitají pod výrazným tlakem emocí, nejistoty a konfliktu. Pro rodiče může být obtížné oddělit partnerské zklamání a bolest od své rodičovské role a hledat způsob, jak spolu nadále spolupracovat při péči o dítě.

Dítě přitom rozpad rodiny často prožívá velmi citlivě. Konflikt mezi rodiči může významně ovlivnit jeho pocit bezpečí, stabilitu a vztah k oběma rodičům. Právě proto je v těchto situacích důležité poskytovat rodičům odbornou podporu, která jim pomůže orientovat se v náročné životní situaci a hledat řešení, která budou dlouhodobě funkční a budou respektovat potřeby dítěte.

Služba **Cesta dohody rodičů (CeDR)** vznikla jako odpověď na potřebu komplexní podpory rodin v rozvodové nebo rozchodové situaci. Služba propojuje různé formy odborné práce – edukaci rodičů, individuální konzultace s rodiči a dětmi, společná mediační jednání rodičů a případně také asistované kontakty dítěte s rodičem. Tyto intervence jsou vzájemně provázané a směřují k tomu, aby rodiče dokázali postupně převzít odpovědnost za uspořádání své rodičovské spolupráce.

Tato metodika popisuje základní principy, postupy a nástroje práce služby CeDR. Jejím cílem je zajistit srozumitelný a transparentní rámec poskytování služby, který podporuje odbornou kvalitu práce pracovníků služby a současně umožňuje spolupracujícím institucím lépe porozumět charakteru poskytované pomoci.

Metodika vychází z odborných poznatků z oblasti práce s rodinou, mediace, psychologie dítěte a krizové intervence. Současně reflektuje zkušenosti pracovníků služby získané při práci s rodinami v konfliktní situaci a poznatky z mezioborové spolupráce s dalšími institucemi podílejícími se na ochraně práv a potřeb dítěte.

Smyslem služby CeDR je přispět k tomu, aby i v náročné situaci rozpadu rodiny mohlo dítě vyrůstat v prostředí, které podporuje jeho stabilitu, bezpečí a zdravý vývoj, a aby rodiče dokázali i po ukončení partnerského vztahu naplňovat svou rodičovskou roli způsobem, který respektuje potřeby jejich dítěte.

Definice a určení služby

Centrum Protěž, z. ú., má pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí podle § 48 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, vydané Krajským úřadem Libereckého kraje. Toto pověření opravňuje Centrum Protěž, z. ú., poskytovat pomoc rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě. Služba Cesta dohody rodičů (dále jen „CeDR“) je v rámci sociálně-právní ochrany dětí poskytována vždy na základě Dohody o poskytování služby Cesta dohody rodičů.

Služby, které nejsou realizovány na základě pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, jsou poskytovány na základě živnostenského oprávnění organizace.

Služba CeDR představuje strukturovaný soubor odborných intervencí. Ty zahrnují zejména skupinovou edukaci rodičů, individuální konzultace členů rodiny (rodičů a dětí) s terapeutem, mediační jednání rodičů a případně také asistovaná setkání dítěte s rodičem.

Cílem služby je vytvořit prostředí podporující respektující komunikaci mezi rodiči. Ta má vést ke sdílení jejich postojů a potřeb, ke snížení komunikačních bariér a emoční tenze související s krizí rodiny. Současně má služba podporovat schopnost rodičů vytvářet funkční dohody, které budou v maximální možné míře naplňovat zájmy a potřeby dítěte.

Cílová skupina

Služba CeDR je určena rodinám s nezletilými dětmi, které se nacházejí v situaci rozpadu partnerského vztahu rodičů nebo v období po něm. Jedná se zejména o rodiny v rozvodové, rozchodové, porozvodové nebo porozchodové situaci.

Služba je určena především rodičům, kteří se nedokáží dohodnout na budoucím uspořádání péče o dítě, na způsobu jeho výchovy nebo na zajištění jeho výživy, případně u nich již probíhá rodičovský konflikt negativně dopadající na dítě.

Služba je dále určena rodinám, které sice původně uzavřely dohodu o péči o dítě, avšak následně se potýkají s konflikty při jejím naplňování nebo při potřebě její změny.

V neposlední řadě je služba určena také rodinám, ve kterých došlo k narušení vztahu dítěte s jedním z rodičů, případně existuje riziko oslabení nebo ztráty tohoto vztahu.

Cíle služby

Cílem služby CeDR je zejména:

- předcházet nebo zmírňovat negativní dopady rozpadu rodiny na dítě,
- přispívat ke snížení intenzity rodičovského konfliktu v zájmu ochrany dítěte a jeho zdravého vývoje,
- podporovat rodiče při rozhodování o budoucím uspořádání péče o dítě na základě odborných poznatků o potřebách a zájmech dětí,
- vytvářet prostředí umožňující respektující komunikaci rodičů při hledání dohod zohledňujících potřeby dítěte,
- podporovat rodiče v převzetí společné rodičovské odpovědnosti za další vývoj a blaho dítěte,
- podporovat proces vytváření a ověřování zatímních i dlouhodobých dohod mezi rodiči,
- posilovat rodičovské kompetence v oblasti komunikace a společného rozhodování o potřebách dítěte,
- podporovat dítě při zvládnání zátěže související s rozpadem rodiny,
- předcházet narušení nebo přerušování vztahu dítěte s rodičem a v případě jeho narušení podporovat obnovu tohoto vztahu.

Základní principy a východiska služby CeDR

1. Zájem dítěte

Jedním ze základních východisek služby je princip nejlepšího zájmu dítěte. Služba vychází z odborných poznatků, podle nichž je pro zdravý vývoj dítěte zpravidla významné zachování vztahu a vazeb k oběma rodičům, pokud tomu nebrání závažné okolnosti.

Dlouhodobé odborné poznatky ukazují, že ztráta vztahu dítěte s jedním z rodičů může mít negativní dopady na jeho psychický vývoj, kvalitu mezilidských vztahů i další oblasti života. Služba proto usiluje o podporu takového uspořádání rodinných vztahů po rozpadu partnerského vztahu rodičů, které umožní dítěti udržovat bezpečný a stabilní vztah s oběma rodiči.

Současně je vždy zohledňována individuální situace každé rodiny a konkrétní potřeby dítěte.

2. Nulová hypotéza

Služba pracuje s pracovním předpokladem, že každý rodič je schopen pečovat o své dítě a že oba rodiče mají pro dítě významnou rodičovskou roli.

Ke každému z rodičů je proto přistupováno s respektem a bez předběžného hodnocení jejich rodičovských kompetencí. Tento přístup je uplatňován do té doby, dokud se v průběhu spolupráce neobjeví skutečnosti, které by vyžadovaly odlišné posouzení situace.

Cílem tohoto principu je vytvářet bezpečný prostor pro spolupráci rodičů a podporovat jejich zapojení do hledání řešení v zájmu dítěte.

3. Nestrannost a vyváženost

Pracovníci služby přistupují k oběma rodičům nestranně a vytvářejí vyvážený prostor pro jejich zapojení do procesu spolupráce.

Oběma rodičům je poskytován srovnatelný rozsah podpory a příležitostí k vyjádření jejich postojů, potřeb a zkušeností. Současně pracovníci služby dbají na to, aby byl v průběhu spolupráce vždy zohledňován nejlepší zájem dítěte.

Úkolem pracovníků není rozhodovat o tom, které řešení je pro rodinu závazné, ale podporovat rodiče při hledání dohod, které budou funkční a především v souladu s potřebami dítěte.

4. Mezioborová spolupráce

Efektivní fungování služby tohoto typu je podmíněno spoluprací s dalšími institucemi a odborníky, kteří se podílejí na řešení situace rodin v rodičovském konfliktu.

Služba proto usiluje o aktivní spolupráci zejména s orgány sociálně-právní ochrany dětí, opatrovnickými soudy a poskytovateli odborné pomoci. Důležitým předpokladem této spolupráce je vzájemné porozumění rolím jednotlivých institucí a sdílení základních principů práce s rodinami v situaci rozpadu partnerského vztahu rodičů.

Takto nastavená spolupráce přispívá k tomu, aby rodiny dostávaly odpovídající podporu ve vhodném čase a aby jednotlivé intervence v systému na sebe smysluplně navazovaly.

5. Evidence-based přístupy

Služba CeDR vychází z odborných poznatků a využívá přístupy založené na důkazech (evidence-based). Pracovníci služby při práci s rodinami uplatňují postupy z oblasti poradenství, krizové intervence, mediace a terapeutických přístupů, které reflektují současné odborné poznatky o potřebách dětí a dopadech rozpadu rodiny a rodičovského konfliktu.

Pokud rodiče jednají nebo vyjadřují postoje, které nejsou v souladu s aktuálními odbornými poznatky o potřebách dítěte, pracovníci služby na tuto skutečnost rodiče citlivým způsobem upozorňují a poskytují jim odpovídající informace a podporu při hledání vhodnějších řešení. V případě potřeby je tento proces edukace a reflexe s rodiči opakovaně otevírán.

6. Dobrovolnost spolupráce

Služba CeDR je založena na principu dobrovolné spolupráce rodičů. Účast rodičů ve službě je založena na jejich rozhodnutí zapojit se do procesu hledání řešení situace rodiny.

Současně je respektováno, že motivace rodičů ke vstupu do služby může být různá a může být ovlivněna doporučením či očekáváním dalších institucí, zejména orgánů sociálně-právní ochrany dětí nebo soudu. Pracovníci služby proto usilují o vytvoření bezpečného a respektujícího prostředí, ve kterém mohou rodiče otevřeně sdílet své postoje a hledat řešení přijatelné pro oba rodiče i pro dítě.

Dobrovolnost spolupráce je zároveň spojena s odpovědností rodičů aktivně se podílet na hledání dohod a respektovat pravidla služby.

7. Zaměření na řešení

Služba CeDR je orientována na hledání řešení a podporu budoucího fungování rodiny po rozpadu partnerského vztahu rodičů. Pracovníci služby proto vedou rodiče především k hledání praktických a realizovatelných dohod týkajících se péče o dítě, rodičovské komunikace a dalších oblastí rodičovské spolupráce.

Při práci s rodiči jsou využívány přístupy zaměřené na identifikaci zdrojů a schopností rodičů, které mohou přispět ke stabilizaci rodinné situace a k posílení jejich schopnosti spolupracovat v zájmu dítěte.

Pozornost je proto soustředěna především na současnou situaci a budoucí fungování rodiny, nikoli na detailní analyzování minulých konfliktů mezi rodiči.

Pravidla služby CeDR

Bezplatnost/Hrazené služby

Služby poskytované na základě Dohody o poskytování služby CeDR jsou v základním rozsahu poskytovány bezplatně.

Bezplatný rozsah služby zahrnuje zejména:

- skupinovou edukaci rodičů,
- úvodní schůzku rodičů,
- individuální konzultace rodičů a dětí,
- asistovaná setkání dítěte s rodičem,
- tři mediační jednání rodičů.

Po uplynutí šesti měsíců od ukončení služby je možné službu znovu využít v bezplatném rozsahu.

Skupinová edukace rodičů je poskytována bezplatně v případě, že probíhá v řádně vyhlášeném termínu zveřejněném na webových stránkách www.centrumprotez.cz.

Pokud vznikne požadavek na poskytnutí služby nebo její části mimo stanovený bezplatný rozsah služby, bez splnění nastavených pravidel nebo dříve než šest měsíců po ukončení služby, může být intervence rodině poskytnuta na základě živnostenského oprávnění organizace jako hrazená služba.

Výše úhrady se řídí aktuálním ceníkem zveřejněným na webových stránkách organizace.

Úhrada se může vztahovat také na další služby související s poskytováním odborné pomoci, například zajištění hlídání dítěte za účelem umožnění účasti rodiče na plánovaných intervencích.

Pravidla poskytovatele služby CeDR

Poskytovatel služby je oprávněn ukončit spolupráci s rodinou odstoupením od Dohody o poskytování služby CeDR v případě, že rodiče nebo jiné oprávněné osoby opakovaně nedodržují dohodnutá pravidla spolupráce nebo neposkytují nezbytnou součinnost pro realizaci služby. Spolupráce může být ukončena také tehdy, pokud se v průběhu poskytování služby ukáže, že zvolená forma intervence není vzhledem k situaci rodiny vhodná nebo efektivní.

Poskytovatel je oprávněn vykázat z jednání rodiče nebo jinou oprávněnou osobu, která se chová agresivně, ohrožuje bezpečí ostatních účastníků nebo vykazuje známky ovlivnění návykovou látkou či jiného stavu, který znemožňuje bezpečný a smysluplný průběh intervence.

Poskytovatel je rovněž oprávněn předčasně ukončit asistované setkání dítěte s rodičem (případně jinou oprávněnou osobou), pokud rodič jedná v neprospěch dítěte, nerespektuje doporučení pracovníků služby nebo pokud je zřejmé, že dítě prožívá výraznou nepohodu.

Poskytovatel je oprávněn přerušit nebo odložit plánované jednání také v situaci, kdy aktuální stav účastníků neumožňuje bezpečný a konstruktivní průběh intervence, zejména při výrazné emoční eskalaci konfliktu mezi rodiči nebo v jiných situacích, které mohou ohrozit smysl a bezpečnost poskytované služby.

Pracovníci služby CeDR jsou povinni rodiče (případně jiné oprávněné osoby) srozumitelně informovat o průběhu služby, jejích pravidlech a jednotlivých krocích spolupráce. Přiměřeně věku a schopnostem jsou o průběhu spolupráce informovány také děti.

Pracovníci služby poskytují odbornou pomoc s maximální ohleduplností k potřebám dítěte a v souladu s aktuálními odbornými poznatky v oblasti práce s rodinami v rodičovském konfliktu.

Pravidla klientů služby

Rodič (případně jiná oprávněná osoba) může kdykoliv odstoupit od Dohody o poskytování služby CeDR, a to i bez udání důvodu. Odstoupení od dohody je učiněno písemně a doručeno kontaktnímu sociálnímu pracovníkovi služby.

Rodiče (případně jiné oprávněné osoby) jsou povinni neprodleně informovat pracovníky služby CeDR o zásadních změnách, které mohou mít vliv na průběh spolupráce. Jedná se zejména o změny kontaktních údajů, důležitá osobní rozhodnutí nebo rozhodnutí příslušných orgánů veřejné moci související se situací dítěte nebo rodiny.

Rodiče (případně jiné oprávněné osoby) jsou povinni chovat se během jednání vůči ostatním účastníkům s respektem a zdržet se urážlivého, ponižujícího nebo agresivního jednání.

V průběhu poskytování služby CeDR není dovoleno pořizovat zvukové, obrazové ani jiné záznamy z jednání, a to ani skrytým ani zjevným způsobem, pokud se na tom předem výslovně nedohodnou všichni účastníci jednání a pracovníci služby.

Rodiče (případně jiné oprávněné osoby) jsou povinni dostavit se na plánovaná jednání a asistovaná setkání ve stavu, který umožňuje jejich smysluplnou a bezpečnou účast na poskytované službě. Pokud se účastník dostaví ve stavu, který tuto účast neumožňuje, zejména pod vlivem návykových látek nebo v jiném nezpůsobilém stavu, nemusí být jednání realizováno.

V takovém případě se jednání nepovažuje za omluvené a není v rámci bezplatného rozsahu služby nahrazováno, pokud poskytovatel nerozhodne jinak.

Absence

Rodiče (případně jiné oprávněné osoby) jsou povinni dodržovat sjednané termíny jednání a asistovaných setkání.

V případě, že se nemohou plánovaného jednání zúčastnit, jsou povinni tuto skutečnost oznámit pracovníkům služby CeDR bez zbytečného odkladu.

Za včasnou omluvu je pro účely poskytování služby považována omluva učiněná nejméně 3 dny před plánovaným termínem jednání. V případě tříhodinových mediačních jednání je za včasnou omluvu považována omluva učiněná nejméně 7 dní před plánovaným termínem.

Pokud není omluva učiněna v uvedených lhůtách, nepovažuje se absence za omluvenou a zmeškané jednání není v rámci bezplatného rozsahu služby nahrazováno, pokud poskytovatel nerozhodne jinak.

Opakované neomluvené absence mohou být důvodem k ukončení poskytování služby CeDR.

Mlčenlivost a nahlížení do spisu

Pracovníci Centra Protěž, z. ú., jsou povinni zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, které se dozví v souvislosti s poskytováním služby CeDR.

K prolomení mlčenlivosti může dojít zejména v případech, kdy pracovníkům vznikne zákonná oznamovací povinnost, například při podezření na týrání, zneužívání nebo jiné závažné ohrožení dítěte, případně při podezření na spáchání trestného činu.

Informace mohou být dále poskytnuty orgánům sociálně-právní ochrany dětí na základě jejich zákonného oprávnění podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, nebo opatrovnickému soudu či jiným orgánům veřejné moci v případech, kdy tak stanoví právní předpisy.

Nahlížení do spisu je možné po předchozí domluvě v pracovní době Centra Protěž. Rodiče mohou nahlížet zejména do dokumentů, které sami podepsali (například Dohoda o poskytování služby CeDR, Plán spolupráce, Pravidla služby CeDR nebo Ukončení služby CeDR), případně do dokumentů, které byly zpracovány pro potřeby oprávněných institucí (například orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo soudu).

Nahlížení do spisu probíhá vždy za přítomnosti pracovníka služby.

Pomocné pracovní záznamy z jednotlivých intervencí nejsou součástí dokumentace určené k nahlížení do spisu.

Podávání stížností

Rodič (případně jiná oprávněná osoba) má právo podat stížnost na průběh nebo poskytování služby CeDR.

Stížnost lze podat písemně k rukám ředitele Centra Protěž, z. ú. Stížnost na ředitele organizace je možné podat k rukám předsedy správní rady Centra Protěž, z. ú. Stížnost je možné podat také anonymně.

Stížnosti jsou vyřizovány bez zbytečného odkladu a jejich vyřízení je stěžovateli sděleno přiměřeným způsobem. Podání stížnosti nemá vliv na další poskytování služby.

Pracovní role CeDR

Lektor

Lektor zajišťuje realizaci skupinové edukace rodičů v rámci programu **Cesta dohody rodičů**.

Hlavní činnosti

Lektor zejména:

- připravuje prezentace a další vzdělávací podklady pro skupinovou edukaci rodičů,
- průběžně aktualizuje obsah edukace podle aktuálních odborných poznatků a zkušeností z praxe,
- připravuje společně s klíčovým sociálním pracovníkem prostory pro realizaci edukace,
- připravuje prezenční listiny a potvrzení o absolvování edukace,
- realizuje skupinovou edukaci rodičů,
- vede edukaci tak, aby rodiče porozuměli dopadům rodičovského konfliktu na dítě a principům spolupracujícího rodičovství,
- odpovídá účastníkům na jejich dotazy a poskytuje základní informace o možnostech další odborné pomoci,
- předává účastníkům potvrzení o absolvování edukace,
- přebírá evaluační dotazníky od účastníků edukace a předává je klčovému sociálnímu pracovníkovi společně s prezenční listinou,
- podílí se na vzdělávání laické i odborné veřejnosti v oblasti dopadů rozpadu rodiny na děti a možností řešení rodičovských konfliktů,
- účastní se porad týmu služby CeDR.

Kvalifikační předpoklady

Předpokladem pro výkon této role je zejména:

- vysokoškolské vzdělání humanitního směru,
- odborná znalost problematiky Sdíleného rodičovství,
- absolvování relevantního vzdělávání v oblasti edukace rodičů (např. Sdílené rodičovství, Cochem),
- prezentační a komunikační dovednosti.

Lektor se rovněž účastní průběžného odborného vzdělávání a supervizí zaměřených na práci s rodinami v rodičovském konfliktu.

Klíčový sociální pracovník

Klíčový sociální pracovník zajišťuje organizační a koordinační chod služby CeDR, komunikaci s klienty a spolupracujícími institucemi a odpovídá za vedení příslušné dokumentace služby. Současně vede úvodní schůzku rodičů a podílí se na plánování průběhu spolupráce s rodinou.

Klíčový sociální pracovník je hlavní kontaktní osobou služby pro rodinu a koordinuje průběh jednotlivých intervencí v rámci poskytované služby.

Hlavní činnosti

Klíčový sociální pracovník zejména:

- poskytuje základní informace o službě CeDR zájemcům o službu a pracovníkům spolupracujících institucí (např. soud, orgán sociálně-právní ochrany dětí, další sociální služby),
- posuzuje vhodnost zařazení rodiny do služby CeDR,
- zajišťuje telefonickou a e-mailovou komunikaci s klienty a dalšími subjekty,
- vede evidenci zájemců o službu, klientů služby a realizovaných intervencí,
- organizuje termíny jednotlivých intervencí služby CeDR a zajišťuje jejich časové rozvržení,
- realizuje úvodní schůzku rodičů a seznamuje rodiče s průběhem služby a jejími pravidly,
- zajišťuje rezervace skupinových edukací rodičů a organizačně připravuje jejich realizaci,
- po absolvování edukace kontaktuje rodiče a zjišťuje jejich zájem o pokračování spolupráce v rámci služby CeDR,
- vede spisovou dokumentaci rodiny a odpovídá za její úplnost a přehlednost,
- informuje příslušné instituce (např. soud nebo orgán sociálně-právní ochrany dětí) o zahájení a ukončení spolupráce s rodinou,
- eviduje žádosti o zprávy pro spolupracující instituce a podílí se na jejich zpracování,
- zajišťuje organizační přípravu asistovaných setkání dítěte s rodičem v případech, kdy není indikována přítomnost odborného pracovníka pro práci s dítětem,
- podílí se na přípravě dokumentu Ukončení Dohody o poskytování služby,
- vede evidenci evaluačních nástrojů služby,
- zaznamenává výsledky evaluace do dokumentace služby,
- účastní se jednání mezioborových týmů v oblasti opatrovnických řízení,
- připravuje administrativní podklady pro zpracování zpráv pro soud nebo orgán sociálně-právní ochrany dětí,
- může se účastnit mediačních jednání jako co-mediátor,
- realizuje zápisy z porad týmu služby CeDR,
- spolupracuje s metodikem služby na tvorbě metodických a informačních materiálů.

Kvalifikační předpoklady

Předpokladem pro výkon této role je splnění kvalifikačních požadavků pro výkon profese sociálního pracovníka podle zákona o sociálních službách.

Současně se předpokládá:

- znalost problematiky práce s rodinami v rodičovském konfliktu,
- orientace v systému sociálně-právní ochrany dětí,
- dobré organizační a komunikační dovednosti,
- schopnost koordinovat spolupráci více odborníků a institucí.

Klíčový sociální pracovník se rovněž účastní průběžného odborného vzdělávání a supervizí zaměřených na práci s rodinami v rodičovském konfliktu.

Odborný pracovník (mediátor)

Odborný pracovník – mediátor vede společná jednání rodičů zaměřená na hledání dohod týkajících se péče o dítě a uspořádání rodičovských vztahů po rozpadu rodiny. Prostřednictvím

mediačních a facilitačních technik podporuje rodiče v respektující komunikaci a v hledání řešení, která zohledňují potřeby dítěte.

Hlavní činnosti

Odborný pracovník – mediátor zejména:

- připravuje se na mediační jednání a individuální konzultace s rodiči, zejména se seznamuje s dokumentací rodiny a připravuje prostředí, ve kterém bude intervence probíhat,
- realizuje individuální konzultace s rodiči a společná mediační jednání rodičů,
- vede pomocné písemné záznamy o průběhu jednotlivých intervencí, včetně výstupů zaznamenaných na flipchartu v případě mediačních jednání,
- podílí se na průběžném vyhodnocování průběhu spolupráce s rodinou v rámci týmových porad služby,
- vede závěrečné jednání rodičů, jehož cílem je shrnutí průběhu spolupráce, reflexe dosažených posunů a formální ukončení služby,
- zajišťuje vyplnění zpětnovazebního dotazníku rodiči na konci poskytování služby,
- předává rodičům dokument Ukončení Dohody o poskytování služby,
- v případě, že rodiče dospěli k dohodě, prochází s nimi návrh rodičovské dohody, případně jej upravuje a předává rodičům finální podobu mediační dohody,
- po ukončení spolupráce s rodinou zpracovává evaluační nástroj „Škála kompetencí rodičů“, který slouží k vyhodnocení posunu rodičů v oblasti komunikace, spolupráce a naplňování potřeb dítěte,
- účastní se porad týmu služby CeDR a podílí se na reflexi průběhu jednotlivých případů.

Mediátor při své práci využívá zejména mediační, facilitační a terapeutické techniky, jako jsou techniky aktivního naslouchání, otevřené otázky, reflexe emocí nebo prvky přístupů zaměřených na řešení.

Kvalifikační předpoklady

Předpokladem pro výkon této role je zejména:

- vysokoškolské vzdělání humanitního směru,
- absolvovaný základní mediační výcvik (minimálně v rozsahu 50 hodin), ideálně komplexnější mediační výcvik v rozsahu alespoň 100 hodin,
- výhodou je absolvovaný nebo probíhající sebezkušenostní či terapeutický výcvik,
- zkušenost s mediací, sociální prací s rodinou nebo klientskou prací,
- proškolení v oblasti sdíleného rodičovství,
- prezentační a komunikační dovednosti.

Odborný pracovník – mediátor se rovněž účastní průběžného odborného vzdělávání a supervizí zaměřených na práci s rodinami v rodičovském konfliktu.

Odborný pracovník pro práci s dítětem (dětský terapeut)

Odborný pracovník pro práci s dítětem (dětský terapeut) zajišťuje individuální práci s dítětem a individuální konzultace s rodiči v rámci služby CeDR. Cílem této práce je podpořit dítě v situaci rozpadu rodiny, vytvořit bezpečný prostor pro vyjádření jeho prožívání, potřeb a zkušeností a přispět k tomu, aby byly potřeby dítěte zohledňovány v průběhu spolupráce rodičů.

Dětský terapeut může rovněž realizovat asistovaná setkání dítěte s rodičem v případech, kdy je z odborného hlediska vhodná přítomnost pracovníka služby.

Hlavní činnosti

Odborný pracovník pro práci s dítětem – dětský terapeut zejména:

- připravuje se na setkání s dítětem a individuální konzultace s rodiči, zejména se seznamuje s dokumentací rodiny a průběhem spolupráce rodičů v rámci služby CeDR,
- realizuje individuální setkání s dítětem, při nichž vytváří bezpečné a podporující prostředí pro vyjádření jeho emocí, potřeb a zkušeností,
- využívá při práci s dítětem vhodné terapeutické a podpůrné techniky odpovídající věku dítěte (např. rozhovor, hra, kresba nebo další projektivní či expresivní techniky),
- podporuje dítě v porozumění situaci v rodině a v hledání způsobů, jak se s ní vyrovnávat,
- pomáhá dítěti formulovat jeho potřeby a přání ve vztahu k rodičům,
- realizuje individuální konzultace s rodiči zaměřené na reflexi potřeb dítěte a na podporu rodičů při porozumění prožívání dítěte v situaci rodičovského konfliktu,
- přispívá k tomu, aby byly potřeby dítěte zohledňovány při práci s rodiči v rámci mediací a dalších intervencí služby CeDR,
- vede pomocné pracovní záznamy o průběhu jednotlivých setkání s dítětem a individuálních konzultací s rodiči,
- spolupracuje s mediátorem a klíčovým sociálním pracovníkem při plánování dalšího postupu spolupráce s rodinou,
- účastní se porad týmu služby CeDR a podílí se na reflexi průběhu jednotlivých případů,
- může realizovat asistovaná setkání dítěte s rodičem v případech, kdy je z odborného hlediska vhodná přítomnost pracovníka služby,
- sleduje průběh asistovaného setkání a v případě potřeby podporuje dítě i rodiče při jeho průběhu,
- může se podílet na závěrečné reflexi spolupráce s rodinou z hlediska potřeb dítěte,
- přispívá odborným pohledem na situaci dítěte k týmové reflexi případu.

Kvalifikační předpoklady

Předpokladem pro výkon této role je zejména:

- vysokoškolské vzdělání v oblasti psychologie, speciální pedagogiky, sociální práce nebo jiného příbuzného humanitního oboru,
- absolvovaný nebo probíhající terapeutický výcvik, případně výcvik zaměřený na práci s dětmi a rodinou,
- zkušenost s individuální prací s dětmi a rodiči,
- znalost problematiky dopadů rodičovského konfliktu a rozpadu rodiny na děti,
- schopnost citlivé komunikace s dítětem i rodiči a práce s emocemi.

Odborný pracovník pro práci s dítětem se rovněž účastní průběžného odborného vzdělávání a supervizí zaměřených na práci s dětmi a rodinami v situaci rodičovského konfliktu.

Metodik/Vedoucí služby

Metodik / vedoucí služby CeDR odpovídá za odborné vedení služby, metodické nastavení jejího fungování a koordinaci práce týmu služby. Zajišťuje, aby poskytování služby probíhalo v souladu s metodikou služby, platnými právními předpisy a aktuálními odbornými poznatky v oblasti práce s rodinami v rodičovském konfliktu.

Metodik / vedoucí služby zároveň podporuje pracovníky služby při řešení odborných otázek jednotlivých případů a přispívá k rozvoji odborné kvality služby.

Současně metodicky zajišťuje fungování mezioborové spolupráce mezi službou CeDR a dalšími institucemi, které se podílejí na řešení situace rodin v rodičovském konfliktu.

Hlavní činnosti

Metodik / vedoucí služby – zejména:

- odpovídá za odborné a metodické vedení služby CeDR,
- zajišťuje rozvoj metodiky služby a její průběžnou aktualizaci na základě zkušeností z praxe a aktuálních odborných poznatků,
- podílí se na nastavování postupů práce s rodinami v rámci služby,
- poskytuje metodickou podporu pracovníkům služby při řešení jednotlivých případů,
- účastní se porad týmu služby CeDR a podporuje reflexi průběhu jednotlivých případů,
- přispívá k zajištění odborné kvality poskytované služby,
- metodicky podporuje fungování mezioborové spolupráce mezi službou CeDR a dalšími subjekty (např. orgány sociálně-právní ochrany dětí, soudy, psychology, terapeuty a dalšími službami pracujícími s rodinou),
- podílí se na vyhodnocování evaluačních nástrojů služby a na reflexi jejich výsledků v rámci týmu,
- podílí se na tvorbě odborných a metodických materiálů služby,
- spolupracuje s vedením organizace při rozvoji služby CeDR,
- může se podílet na vzdělávání odborné i laické veřejnosti v oblasti dopadů rodičovského konfliktu na děti a možností jeho řešení.

Kvalifikační předpoklady

Předpokladem pro výkon této role je zejména:

- vysokoškolské vzdělání v oblasti psychologie, sociální práce, speciální pedagogiky nebo jiného příbuzného humanitního oboru,
- absolvovaný komplexní výcvik v mediaci, terapii nebo jiném relevantním psychoterapeutickém či poradenském výcviku,
- minimálně 5 let odborné praxe v práci s rodinami, ideálně v oblasti práce s rodičovským konfliktem, mediace nebo rodinné terapie,
- zkušenost s metodickým vedením pracovníků nebo odborného týmu,
- hlubší orientace v systému sociálně-právní ochrany dětí a v problematice opatrovnických řízení.

Metodik / vedoucí služby se rovněž účastní průběžného odborného vzdělávání a supervizí zaměřených na práci s rodinami v rodičovském konfliktu a na rozvoj metodických postupů služby

Týmová spolupráce a evaluace služby CeDR

Poskytování služby Cesta dohody rodičů (CeDR) je založeno na spolupráci odborného týmu, který tvoří zejména klíčový sociální pracovník, mediátor, odborný pracovník pro práci s dítětem (dětský terapeut), lektor skupinové edukace a metodik služby.

Jednotliví pracovníci služby spolupracují při plánování a realizaci práce s rodinou a průběžně sdílejí své odborné pohledy na situaci klientů. Spolupráce jednotlivých odborných rolí umožňuje komplexní přístup k řešení rodičovského konfliktu a k podpoře rodičů při hledání funkčních dohod v zájmu dítěte.

Součástí týmové spolupráce je také příprava písemných výstupů služby. Zprávy a další písemné výstupy poskytované na žádost soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí jsou výsledkem odborné spolupráce pracovníků služby, kteří se na práci s rodinou podílejí. Tyto výstupy vycházejí z poznatků získaných v průběhu jednotlivých intervencí služby a z týmové reflexe případu.

Týmová spolupráce současně přispívá k tomu, aby byla práce s rodinou vedena v souladu s principem nejlepšího zájmu dítěte a aby byly při plánování dalšího postupu zohledňovány potřeby dítěte i celkový kontext rodinné situace.

Intervizní týmové porady

Základním nástrojem odborné spolupráce týmu jsou intervizní týmové porady.

V rámci těchto porad pracovníci služby:

- sdílejí průběh práce s jednotlivými rodinami,
- reflektují náročné situace a hledají vhodné postupy práce,
- plánují další kroky spolupráce s rodinou,
- vyhodnocují průběh jednotlivých intervencí služby,
- reflektují výsledky evaluačních nástrojů služby.

Intervizní porady umožňují koordinaci práce jednotlivých odborných rolí a přispívají k zachování odborné kvality poskytované služby.

Evaluace služby CeDR

Součástí poskytování služby CeDR je průběžná evaluace, jejímž cílem je sledování průběhu spolupráce s rodinami, vyhodnocování posunu rodičů v oblasti rodičovských kompetencí a získávání zpětné vazby od klientů služby.

Evaluace služby je realizována prostřednictvím několika navazujících nástrojů.

Evaluace skupinové edukace rodičů

Po absolvování skupinové edukace rodiče vyplňují zpětnovazební dotazník, který slouží k vyhodnocení přínosu edukace a k dalšímu rozvoji jejího obsahu.

Dotazník sleduje zejména:

- zda rodiče získali nové informace o dopadech rodičovského konfliktu na děti,
- zda edukace přispěla k reflexi jejich rodičovské role,
- zda edukace ovlivnila jejich uvažování o řešení rodičovského konfliktu.

Evaluace posunu rodičovských kompetencí

Součástí evaluace služby je také sledování posunu rodičů v oblasti kompetencí potřebných pro řešení rodičovského konfliktu.

K tomuto účelu slouží Kompetenční škála rodiče pro řešení rozvodového sporu, která hodnotí zejména:

- odpovědnost rodiče za vlastní kroky ve sporu,
- schopnost komunikace s druhým rodičem,
- schopnost rozhodování v zájmu dítěte.

Kompetence rodičů jsou odborným týmem vyhodnocovány:

- po první individuální schůzce s rodiči,
- po ukončení spolupráce s rodinou.

Tento nástroj umožňuje sledovat posun rodičů v průběhu služby a reflektovat změny v jejich přístupu k řešení konfliktu a k potřebám dítěte.

Evaluace naplnění zakázky služby

Na konci spolupráce odborný tým služby vyhodnocuje také naplnění zakázky spolupráce s rodinou.

Naplnění zakázky je hodnoceno v následujících kategoriích:

- zakázka byla naplněna zcela,
- zakázka byla naplněna zčásti,
- zakázka nebyla naplněna.

Toto hodnocení slouží k reflexi průběhu spolupráce s rodinou a k dalšímu rozvoji metodických postupů služby.

Závěrečná zpětná vazba rodičů

Na konci spolupráce rodiče vyplňují závěrečný zpětnovazební dotazník, který hodnotí dopad služby na jejich situaci.

Dotazník sleduje zejména:

- zlepšení komunikace mezi rodiči,
- porozumění potřebám dítěte,
- změnu postojů rodičů k řešení konfliktu,
- celkový přínos služby pro rodinu.

Využití výsledků evaluace

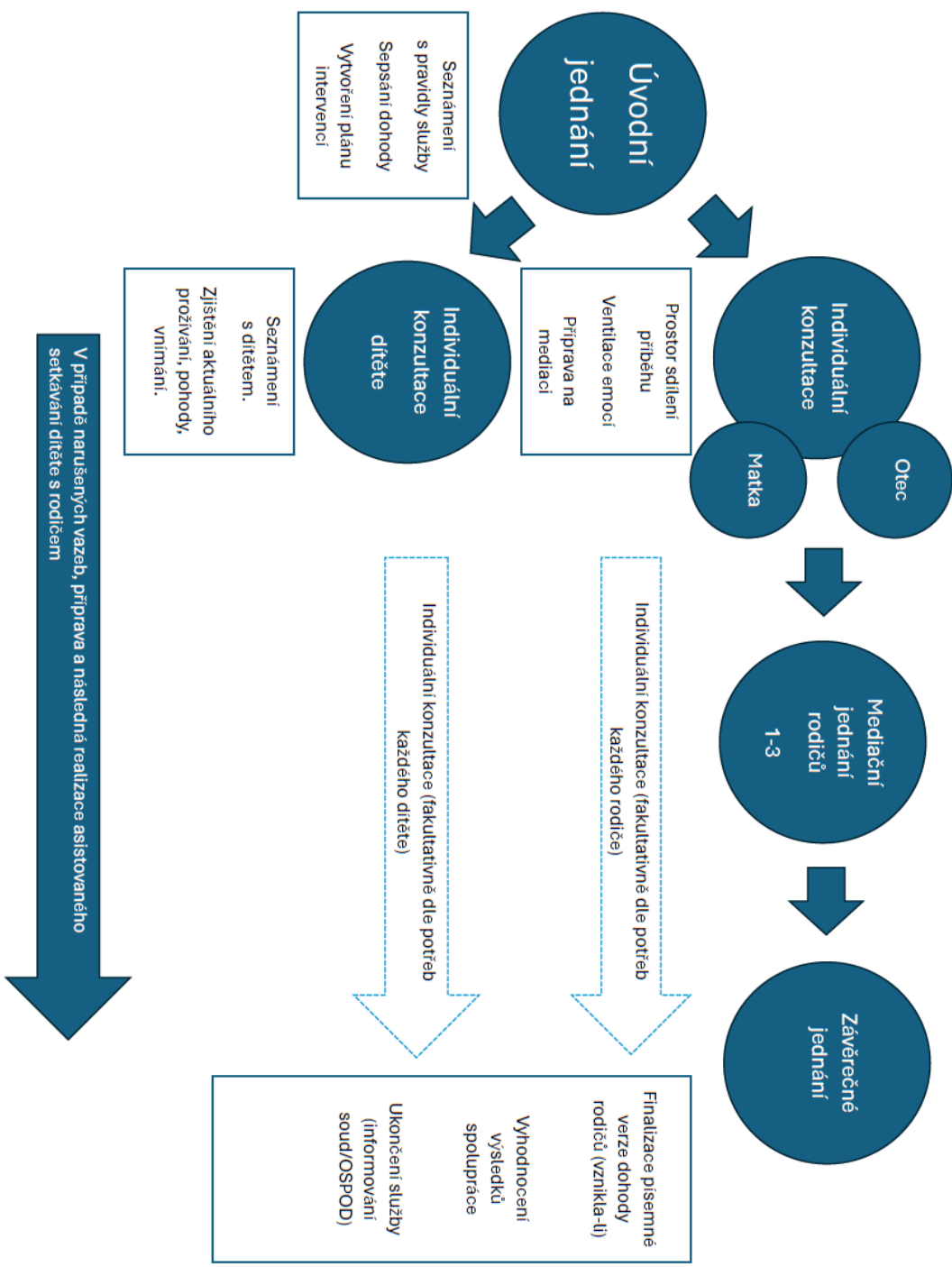
Výsledky evaluace jsou využívány zejména pro:

- reflexi práce s jednotlivými rodinami,
- odbornou reflexi práce týmu v rámci intervizních porad,
- rozvoj metodických postupů služby CeDR,
- zvyšování odborné kvality poskytovaných intervencí.

Souhrnné výsledky evaluace mohou být rovněž využívány při prezentaci služby odborné veřejnosti nebo při komunikaci se spolupracujícími institucemi.

Schéma služby

Skupinová edukace rodičů

Skupinová edukace rodičů: „Cesta dohody rodičů – první krok“

Skupinová edukace rodičů představuje relativně samostatnou část služby CeDR. Jedná se o nízkoprahovou aktivitu, která je otevřená všem zájemcům.

Skupinová edukace je určena zejména rodičům, kteří se nacházejí v rozvodové nebo rozchodové situaci, případně ji již v nedávné době prožili. Účastnit se jí mohou také další dospělé osoby, které jsou touto situací ovlivněny a mohou mít vliv na situaci dětí v rodině (např. prarodiče, noví partneři či partnerky rodičů, další blízcí příbuzní).

Edukace je vhodná zejména v situaci, kdy mezi rodiči vznikají nebo mohou vzniknout neshody týkající se uspořádání poměrů dítěte nebo jeho potřeb a zájmů.

Skupinové edukace se mohou účastnit také pracovníci spolupracujících institucí, poskytovatelé odborné pomoci, pracovníci dalších služeb a rovněž další zájemci z řad odborné i laické veřejnosti.

Obsah edukace

Skupinová edukace má formu přednášky, jejím obsahem jsou zejména následující témata:

- práva a potřeby dětí v situaci rozpadu rodiny,
- rodičovská odpovědnost a role rodiče po rozchodu nebo rozvodu,
- zprostředkovaný pohled dítěte na rozpad rodiny,
- dopady rodičovského konfliktu na dítě,
- možnosti vytváření rodičovských dohod v zájmu dítěte,
- rodičovský plán a jeho význam pro stabilitu situace dítěte,
- právní aspekty rozpadu rodiny, včetně základních informací o průběhu opatrovnického řízení před soudem.

Cíl edukace

Cílem skupinové edukace je zejména:

- poskytovat rodičům odborné a ověřené informace o dopadech rodičovského konfliktu na děti,
- pomoci rodičům orientovat se v situaci rozpadu rodiny a v jejich rodičovské roli,
- napomoci odstraňování mýtů, zkreslených informací z doslechu a nekompetentních rad,
- podpořit rodiče v tom, aby při svém rozhodování vycházeli z kvalitních a odborných evidence-based informací,
- pomoci rodičům lépe porozumět potřebám jejich dítěte,
- podpořit náhled na výhody kooperujícího sdíleného rodičovství.

Edukace současně rodičům umožňuje uvědomit si vlastní roli při vytváření budoucího uspořádání rodinných vztahů v situaci, kdy rodiče již nežijí společně.

Organizace edukace

Termíny skupinových edukací jsou zveřejňovány na webových stránkách www.centrumprotez.cz, kde si zájemci mohou rezervovat místo prostřednictvím on-line rezervačního systému. Rezervaci

je možné provést také telefonicky, případně se účastníci mohou dostavit i bez předchozí rezervace. Skupinové edukace probíhají zpravidla minimálně jednou za 14 dní.

Při příchodu na edukaci se účastníci zapisují do prezenční listiny, která slouží k evidenci účasti na programu. V průběhu edukace účastníci obdrží:

- vzor rodičovského plánu,
- informační materiál poskytovatele odborné pomoci,
- dotazník zpětné vazby k edukaci.

Na konci edukace účastníci vyplní zpětnovazební dotazník a obdrží Potvrzení o absolvování edukace.

Výstupy intervence

Výstupy skupinové edukace jsou zejména:

- dotazník rodiče po absolvování edukace,
- prezenční listina účastníků edukace,
- potvrzení o absolvování edukace (předávané účastníkům).

Služba Cesta dohody rodičů

Podmínky pro vstup do služby – přihlášení rodiny

Rodiče se mohou do služby CeDR přihlásit prostřednictvím **klíčového sociálního pracovníka**, a to telefonicky, e-mailem nebo osobně.

Vstup do služby je založen na **principu dobrovolnosti spolupráce rodičů**. Smyslem služby je podporovat rodiče v tom, aby aktivně hledali řešení své situace a vytvářeli dohody v zájmu dítěte. Z tohoto důvodu je základním předpokladem pro zahájení spolupráce s rodinou skutečnost, že **oba rodiče projeví zájem o vstup do služby a oba absolvují skupinovou edukaci rodičů „Cesta dohody rodičů – první krok“**.

V případě, že zájem o službu projeví pouze jeden z rodičů, je tento rodič informován o tom, že spolupráce se službou bude zahájena až v okamžiku, kdy zájem o vstup do služby projeví také druhý rodič. Do té doby je rodina vedena na seznamu zájemců o službu.

Jakmile oba rodiče projeví zájem o spolupráci se službou, jsou ze strany **klíčového sociálního pracovníka** kontaktováni a je s nimi domlouván termín **úvodní schůzky rodičů**.

V situaci, kdy rodič, který o službu projevil zájem, vyjádří pochybnosti o ochotě druhého rodiče do služby vstoupit, je mu doporučeno, aby se případně obrátil na orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), zejména pokud ve věci probíhá opatrovnické soudní řízení. OSPOD může druhému rodiči spolupráci se službou doporučit.

Pokud rodič tyto možnosti vyčerpá a druhý rodič se službou dosud nenavázal kontakt, může být prvnímu rodiči nabídnuto, aby druhého rodiče oslovil s žádostí o kontaktování služby. Druhý rodič může službu kontaktovat například e-mailem, ve kterém uvede, že má zájem o společnou spolupráci a poskytne své kontaktní údaje. Následně je druhý rodič kontaktován klíčovým sociálním pracovníkem s nabídkou spolupráce a s informacemi o možnostech zapojení do služby.

1. Úvodní schůzka s rodiči

Úvodní schůzka rodičů představuje první individuální intervenci služby CeDR, která zpravidla následuje po přihlášení rodiny do služby a po absolvování skupinové edukace rodičů.

Úvodní schůzka slouží k navázání spolupráce s rodiči, k seznámení rodičů s průběhem služby a k posouzení vhodnosti zapojení rodiny do programu CeDR. Současně vytváří prostor pro základní zmapování situace rodiny a pro formulaci zakázky spolupráce.

Úvodní schůzka by měla být vedena způsobem, který podporuje otevřenou komunikaci rodičů a současně vytváří bezpečný prostor pro sdílení jejich pohledů na situaci rodiny. Je vhodné, aby pracovník služby již v této fázi citlivě reflektoval potřeby dítěte a podporoval rodiče v tom, aby tyto potřeby zohledňovali při formulování svých očekávání a cílů spolupráce.

Schůzku zpravidla vede **klíčový sociální pracovník služby**, případně se jí může účastnit i další odborný pracovník služby.

Obsah úvodní schůzky

V průběhu úvodní schůzky jsou rodičům zejména:

- představeny cíle, principy a struktura služby CeDR,
- vysvětlen průběh jednotlivých intervencí služby,
- vyjasněna očekávání rodičů od spolupráce,
- zmapována aktuální situace rodiny a hlavní témata rodičovského konfliktu,
- identifikovány potřeby dítěte a případná rizika vyplývající z konfliktu rodičů,
- představeny možnosti další spolupráce v rámci služby.

Součástí schůzky je také prostor pro otázky rodičů a pro diskusi o jejich představách o dalším postupu.

Formulace zakázky spolupráce

V průběhu úvodní schůzky je s rodiči formulována **zakázka spolupráce**, tedy základní vymezení témat a cílů, na kterých chtějí rodiče v rámci služby pracovat.

Zakázka spolupráce může být zaměřena například na:

- vytvoření dohody o péči o dítě,
- nastavení pravidel komunikace mezi rodiči,
- řešení konkrétních sporných témat souvisejících s péčí o dítě,
- podporu stabilizace situace dítěte.

Formulace zakázky zároveň pomáhá vymezit realistický rámec spolupráce a plán dalších kroků služby.

Výstupy intervence

Výstupy úvodní schůzky jsou zejména:

- **Dohoda o poskytování služby Cesta dohody rodičů,**
- **Seznámení rodičů s obecnými pravidly služby,**
- **Plán spolupráce,** který vymezuje základní témata a předpokládaný průběh práce s rodinou v rámci služby.

Plán spolupráce vychází z témat identifikovaných během úvodní schůzky a slouží jako orientační rámec pro další intervence služby, zejména individuální schůzky rodičů, mediace rodičů a případně další odborné intervence.

Plán spolupráce může být v průběhu poskytování služby průběžně aktualizován podle aktuální situace rodiny a potřeb dítěte.

2. Individuální konzultace s rodičem

Individuální konzultace s rodičem je zpravidla vedena **odborným pracovníkem služby**, v odůvodněných případech může být vedena také **klíčovým sociálním pracovníkem**. Z praktických důvodů, zejména s ohledem na časovou dostupnost rodičů, tato konzultace zpravidla **bezprostředně navazuje na úvodní schůzku rodičů**.

Cíl individuální konzultace

Cílem první individuální konzultace je umožnit každému rodiči, aby v bezpečném a nerušeném prostředí:

- otevřeně sdílel svůj pohled na příčiny aktuálního rodičovského konfliktu,
- ventiloval své emoce spojené s rozpadem rodiny,
- formuloval svá očekávání od spolupráce se službou,
- sdílel případné obavy související se spoluprací s druhým rodičem.

Individuální konzultace současně umožňuje pracovníkovi služby lépe porozumět situaci rodiny a připravit rodiče na další části programu.

Průběh individuální konzultace

Odborný pracovník při vedení konzultace využívá zejména:

- techniky aktivního naslouchání,
- otevřené otázky,
- pojmenování a zrcadlení emocí rodiče.

V případě, že je to vzhledem k aktuální situaci rodiče vhodné, může pracovník nabídnout také odborný pohled na situaci v rodině, včetně reflexe možného prožívání dítěte.

Součástí individuální konzultace je rovněž:

- základní seznámení rodiče s průběhem mediačního jednání,
- doporučení, jak se na mediaci připravit.

Individuální konzultace může podle potřeby obsahovat také **edukační a poradenské prvky**, které pomáhají rodiči lépe porozumět dopadům rodičovského konfliktu na dítě. Tyto prvky jsou využívány zejména v situacích, kdy vyjádření nebo postoje rodiče nekorespondují z hlediska zájmů a potřeb dítěte s aktuálními odbornými poznatky a doporučeními. V takových případech pracovník služby citlivě nabízí rodiči odborný pohled na danou situaci, případně reflektuje rozšířené mýty nebo stereotypní představy, které mohou být překážkou při hledání řešení v nejlepším zájmu dítěte. Současně pracovník podporuje rodiče v tom, aby dokázal situaci nahlížet také z perspektivy dítěte a zvažovat dopady rodičovského konfliktu na jeho prožívání a vývoj.

Součástí práce pracovníka je také **citlivá normalizace emocí rodiče**, které jsou v situaci rozpadu rodiny a rodičovského konfliktu přirozené. Pracovník rodiče podporuje v tom, aby dokázal své emoce reflektovat a postupně je oddělovat od rozhodování o záležitostech dítěte.

Situace vyžadující další individuální práci (kontraindikace)

V případě, že se v průběhu individuální konzultace objeví skutečnosti, které mohou představovat **kontraindikaci pro mediaci nebo další části služby**, jsou s rodičem zpravidla realizovány další individuální konzultace zaměřené na hlubší prozkoumání těchto témat.

Může se jednat například o situace, kdy se objeví:

- výskyt násilí v rodině,
- závislostní chování,
- výrazné patologické rysy osobnosti,
- nepřiměřeně vysoké emoční projevy, které mohou znemožňovat konstruktivní komunikaci rodičů,
- jiné závažné okolnosti, které mohou negativně ovlivňovat průběh spolupráce nebo bezpečí účastníků.

V takových případech zpravidla následují **další individuální konzultace** a s jedním z rodičů a zpravidla však s každým z rodičů. Cílem těchto setkání je **hlubší zmapování dané oblasti možných kontraindikací**, její společné pojmenování s rodiči a posouzení dopadu těchto skutečností na další průběh spolupráce.

Následně je situace **intervizně reflektována a vyhodnocena odborným týmem služby**, který posuzuje celkový kontext rodinné situace a rozhoduje o dalším směřování spolupráce. Na základě tohoto vyhodnocení může být rozhodnuto o pokračování v dalších částech služby (např. mediační jednání rodičů nebo asistovaných setkáních dítěte s rodičem), případně o **ukončení služby**, pokud jsou zjištěné okolnosti natolik závažné, že další intervence služby nejsou vhodné.

Současně je vyhodnocováno, zda zjištěné skutečnosti zakládají **oznamovací povinnost vůči orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo orgánům činným v trestním řízení**.

Další indikace individuální konzultace v dalším průběhu služby

Individuální konzultace mohou být rodičům nabízeny také v průběhu dalších částí služby.

K jejich realizaci může dojít zejména v situaci, kdy:

- rodič sám požádá o individuální podporu,
- odborný tým vyhodnotí, že další individuální práce může rodiči pomoci při hledání konstruktivního řešení situace,
- postoje nebo chování rodiče představují významnou bariéru pro další průběh spolupráce.

V odůvodněných případech může být rodiči stanovena účast na individuální konzultaci jako **podmínka pro pokračování v dalších částech služby**. Taková situace je vždy vyhodnocována **v rámci odborného týmu služby**.

Individuální konzultace indikovaná v souvislosti s dítětem

Individuální či společné setkání s rodiči může být rovněž indikováno **odborným pracovníkem pro práci s dítětem**, pokud v rámci individuální práce s dítětem vyhodnotí, že aktuální situace dítěte vyžaduje zapojení rodičů nebo poskytnutí odborného poradenství zaměřeného na podporu dítěte.

K takové intervenci může dojít zejména v situacích, kdy pracovník v rámci práce s dítětem identifikuje skutečnosti, které mohou signalizovat zvýšenou psychickou zátěž dítěte v souvislosti s rozpadem rodiny a rodičovským konfliktem. Může se jednat například o situace, kdy:

- dítě vykazuje rizikové projevy chování,
- dítě projevuje výrazné emoční obtíže (např. úzkost, strach, smutek, pocity vyplývající z konfliktu loajality),
- dítě je vystaveno intenzivnímu rodičovskému konfliktu, který negativně ovlivňuje jeho psychickou pohodu,
- aktuální psychický stav dítěte v souvislosti s rozpadem rodiny a konfliktem rodičů může ohrožovat jeho zdravý vývoj.

V takových případech je rodičům nabídnuto individuální nebo společné setkání, jehož cílem je zejména:

- sdílení relevantních poznatků z práce s dítětem v rozsahu odpovídajícímu principům ochrany dítěte a důvěrnosti rozhovoru,
- podpora rodičů v porozumění aktuálním potřebám dítěte,
- reflexe možných dopadů rodičovského konfliktu na prožívání dítěte,
- hledání způsobů, jak mohou rodiče svou komunikací a chováním přispět ke stabilizaci situace dítěte.

V rámci těchto konzultací je rodičům poskytováno **odborné poradenství zaměřené na podporu dítěte** a na posílení rodičovských kompetencí při zvládnutí náročné rodinné situace.

Pokud pracovník služby vyhodnotí, že aktuální stav dítěte vyžaduje specializovanou odbornou péči, může být rodičům doporučeno využití další odborné pomoci, například:

- psychoterapeutické péče,
- psychiatrické péče,
- případně dalších specializovaných služeb zaměřených na podporu dítěte a rodiny.

Cílem těchto intervencí je především **podpora zdravého vývoje dítěte a snížení negativních dopadů rodičovského konfliktu na jeho psychickou pohodu.**

Individuální konzultace v souvislosti s asistovaným setkáním

Individuální konzultace mohou být rovněž realizovány jako součást přípravy na **asistované setkání dítěte s odloučeným rodičem.**

Tato setkání slouží zejména k přípravě rodiče či rodičů na průběh asistovaného kontaktu a k vytvoření podmínek, které budou podporovat bezpečný a pro dítě předvídatelný průběh setkání.

S ohledem na délku odloučení dítěte od rodiče, postoje rodičů, aktuální psychický stav dítěte a celkový kontext rodinné situace mohou před prvním asistovaným setkáním proběhnout **jedno či více přípravných individuálních setkání s rodičem nebo s oběma rodiči.**

V rámci těchto konzultací pracovník služby s rodiči zejména:

- mapuje dosavadní průběh vztahu dítěte s odloučeným rodičem a okolnosti přerušení nebo omezení kontaktu,
- reflektuje postoje a očekávání rodičů vůči asistovanému setkání,
- podporuje rodiče v porozumění možnému prožívání dítěte v souvislosti s obnovováním kontaktu,
- pomáhá rodičům připravit dítě na setkání způsobem přiměřeným jeho věku a aktuální situaci,
- vysvětluje rodičům pravidla a průběh asistovaného setkání,
- podporuje rodiče v tom, aby svým chováním přispívali ke klidnému a bezpečnému průběhu setkání.

Individuální příprava může současně sloužit k identifikaci případných obav rodičů nebo k řešení situací, které by mohly průběh asistovaného setkání negativně ovlivnit.

Počet přípravných setkání je vždy volen individuálně s ohledem na konkrétní situaci rodiny. V případech, kdy mezi dítětem a rodičem došlo k delšímu období odloučení nebo kdy je vztah mezi rodiči výrazně konfliktní, může být přípravná fáze rozsáhlejší, aby bylo možné vytvořit podmínky pro bezpečný a postupný průběh obnovování kontaktu mezi dítětem a rodičem.

Význam individuálních konzultací pro přípravu rodičů na mediaci

Individuální konzultace s rodiči představují důležitou součást přípravy na mediační jednání rodičů. Jejich cílem je vytvořit prostor, ve kterém mohou rodiče bezpečně reflektovat svou situaci, pojmenovat vlastní emoce a očekávání a postupně se připravit na konstruktivní komunikaci s druhým rodičem.

Individuální konzultace umožňují pracovníkovi služby lépe porozumět dynamice rodičovského konfliktu a současně podporovat rodiče v tom, aby dokázali oddělit partnerský konflikt od rodičovské role. V rámci těchto setkání může pracovník služby rodiče citlivě vést k uvědomění si dopadů rodičovského konfliktu na dítě a k posílení jejich schopnosti nahlížet situaci také z perspektivy dítěte.

Současně individuální konzultace pomáhají připravit rodiče na průběh mediace tím, že:

- podporují rodiče ve formulaci témat, která chtějí v mediaci otevřít,
- pomáhají rodičům realisticky formulovat svá očekávání od mediace,
- posilují schopnost rodičů vést dialog zaměřený na hledání řešení,
- pomáhají snižovat emoční napětí, které by mohlo průběh mediace výrazně ovlivnit.

Individuální příprava rodičů tak přispívá k tomu, aby mediace mohla probíhat v atmosféře většího porozumění a aby byla zvýšena pravděpodobnost nalezení dohod, které budou respektovat potřeby dítěte i obou rodičů.

Výstupy intervence

Z individuální konzultace vytváří odborný pracovník **interní zápis**, který slouží k zajištění návaznosti práce v rámci odborného týmu a k přípravě pracovníků na další části služby.

Po první individuální konzultaci s rodičem pracovník zároveň zpracovává **vstupní evaluaci pomocí nástroje Škála kompetencí rodičů**.

Výstupy individuální konzultace jsou zejména:

- interní zápis z individuální konzultace,
- vstupní evaluace pomocí nástroje **Škála kompetencí rodičů**,
- případná indikace dalších individuálních konzultací s rodičem.

3. Individuální schůzka s dítětem

Individuální konzultace s dítětem je vedena **odborným pracovníkem pro práci s dítětem**. Dolní věková hranice pro realizaci individuální konzultace je zpravidla **čtyři roky**. Individuální schůzka s dítětem je **obligatorní součástí služby CeDR**, pokud tomu nebrání specifické okolnosti případu.

Za zajištění účasti dítěte na konzultaci odpovídají rodiče. Je jejich odpovědností dítě na schůzku přivést a přiměřeným způsobem jej na setkání připravit.

Termín individuální schůzky s dítětem je domlouván již v rámci **úvodní schůzky rodičů**, včetně dohody o tom, který z rodičů dítě na konzultaci přivede, případně zda dítě přijdou doprovodit oba rodiče.

V případě, že je v rodině více dětí, mohou děti na schůzku přijít společně. Pokud to situace umožňuje, probíhá však větší část konzultace **s každým dítětem samostatně**, aby byl vytvořen bezpečný prostor pro individuální sdílení.

Cíl individuální schůzky s dítětem

Cílem individuální konzultace je zejména:

- zjistit aktuální psychický stav dítěte,
- porozumět tomu, jak dítě situaci rozpadu rodiny vnímá,
- zmapovat, jaké informace o situaci dítě má a jak jim rozumí,
- reflektovat dopady rodičovského konfliktu na prožívání dítěte,
- zmapovat vztah dítěte k oběma rodičům.

Součástí individuální konzultace je také **participace dítěte**, tedy vytvoření prostoru pro to, aby dítě mohlo vyjádřit:

- co je pro něj v současné situaci zatěžující,
- co se mu nelíbí nebo mu působí obtíže,
- jaká jsou jeho přání a potřeby.

Dítě má rovněž možnost formulovat **vzkazy nebo přání směrem k rodičům**, které mohou být následně využity při **mediačním jednání rodičů**. Tyto vzkazy mohou pomoci rodičům lépe porozumět prožívání dítěte a zohlednit jeho potřeby při hledání dohody.

Současně může dítě formulovat i informace nebo sdělení, která si nepřeje, aby byla rodičům předána.

Průběh konzultace s dítětem

Individuální schůzka je vedena s maximální citlivostí k prožívání a potřebám dítěte a způsobem odpovídajícím jeho věku, vyspělosti a aktuálnímu psychickému stavu.

U mladších dětí probíhá konzultace ve velké míře **formou hry a projektivních aktivit**, které umožňují dítěti bezpečně vyjádřit své prožívání. U starších dětí je více zastoupen prvek **partnerského a respektujícího rozhovoru**.

Přítomnost rodiče při individuální konzultaci s dítětem není zpravidla žádoucí, aby dítě mělo možnost otevřeně sdílet své prožívání. Pokud dítě zpočátku projevuje úzkost z toho, že by mělo zůstat s pracovníkem samostatně, může úvod setkání proběhnout za přítomnosti rodiče. Po snížení tenze dítěte je následně domluveno, že rodič bude pro dítě dostupný například na chodbě nebo v jiné blízké místnosti.

Princip bezpečného prostoru pro dítě

Individuální konzultace s dítětem je vedena v duchu **principu bezpečného prostoru**, jehož cílem je umožnit dítěti otevřeně sdílet své prožívání, obavy i přání bez obavy z negativních důsledků.

Dítě je přiměřeným způsobem informováno o tom, že některé informace mohou být následně sdíleny s rodiči, pokud to může přispět ke zlepšení jeho situace. Současně je dítěti vysvětleno, že má možnost vyjádřit také skutečnosti, které si nepřeje rodičům sdílet.

Pracovník služby vždy citlivě kontraktuje s dítětem, jaké informace mohou být rodičům předány a jakým způsobem.

Současně může dítě formulovat i informace nebo sdělení, která si nepřeje, aby byla rodičům předána.

Práce s informacemi od dítěte

Informace sdílené dítětem jsou zpracovávány s ohledem na princip ochrany dítěte a důvěrnosti rozhovoru.

V **interním zápise z individuální konzultace** jsou informace dítěte rozlišeny následujícím způsobem:

- sdělení nebo vzkazy dítěte určené rodičům jsou označeny **zeleně**,
- informace, které si dítě výslovně nepřeje sdílet s rodiči, jsou označeny **červeně**.

Toto rozlišení umožňuje pracovníkům služby citlivě pracovat s informacemi dítěte a současně respektovat jeho důvěru.

Podpora dítěte

V případě, že pracovník služby v rámci individuální konzultace vyhodnotí, že dítě je v důsledku rozpadu rodiny a rodičovského konfliktu výrazně zatíženo, nebo že využívá méně adaptivní způsoby zvládání zátěže, může být dítěti nabídnuta **podpora v intencích krizové intervence**.

Tato podpora je zaměřena zejména na:

- vytvoření bezpečného prostoru pro sdílení emocí dítěte,
- stabilizaci aktuálního psychického stavu dítěte,
- pojmenování a normalizaci prožívání dítěte v situaci rodinné krize,
- podporu dítěte při hledání vhodnějších způsobů zvládnání zátěže,
- posílení pocitu bezpečí a předvídatelnosti v jeho situaci.

Pracovník služby může s dítětem pracovat například s tématy:

- pocity viny, které děti někdy v souvislosti s rozpadem rodiny prožívají,
- obavy ze ztráty vztahu k jednomu z rodičů,
- loajaltní konflikt mezi rodiči,
- nejistota spojená s budoucím uspořádáním rodinné situace.

Současně může být dítěti nabídnuta možnost **dalších individuálních konzultací**, které slouží k poskytnutí krátkodobé podpory a stabilizaci jeho situace. Tyto konzultace mají zpravidla podpurný charakter a jejich cílem není dlouhodobá terapeutická práce, ale zejména:

- pomoci dítěti lépe porozumět situaci, ve které se nachází,
- podpořit dítě v adaptaci na změny spojené s rozpadem rodiny,
- snížit míru stresu a emoční zátěže.

Pokud pracovník služby vyhodnotí, že obtíže dítěte přesahují rámec krátkodobé podpory poskytované v rámci služby CeDR, může být rodičům doporučeno využití další odborné pomoci, například psychoterapeutické nebo psychiatrické péče.

Situace vyžadující zapojení rodičů

Pokud pracovník služby vyhodnotí, že situace dítěte je závažnější a může ohrožovat jeho zdravý vývoj, může být indikováno **setkání odborného pracovníka s oběma rodiči**.

V rámci tohoto setkání jsou rodiče seznámeni se situací dítěte a jsou jim poskytnuta odborná doporučení směřující ke zlepšení situace dítěte. Rodiče jsou současně informováni o možných rizicích, která mohou nastat, pokud by problémům dítěte nebyla věnována odpovídající pozornost.

V případě potřeby může být rodičům doporučeno využití další odborné pomoci, například:

- psychoterapeutické péče,
- psychiatrické péče,
- případně dalších specializovaných služeb zaměřených na podporu dítěte.

Ochrana dítěte

Pokud pracovník služby vyhodnotí, že situace dítěte naplňuje znaky **ohroženého dítěte ve smyslu § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí**, je o této skutečnosti informován orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). O tomto postupu jsou rodiče informováni.

Konzultace v souvislosti s asistovaným kontaktem

V případě, že je zakázkou rodičů nebo dítěte realizace **asistovaných setkání dítěte s odloučeným rodičem**, je toto téma rovněž součástí individuální konzultace s dítětem.

Pokud postoj dítěte není striktně a rezolutně odmítavý, mohou před prvním asistovaným setkáním proběhnout **jedno až tři přípravná individuální setkání s dítětem**, jejichž cílem je dítě na kontakt připravit.

V rámci těchto přípravných setkání pracovník služby s dítětem zejména:

- mapuje jeho postoje, obavy a očekávání ve vztahu k plánovanému setkání,
- podporuje dítě v otevřeném vyjádření jeho emocí a prožívání,
- pracuje s dítětem na **snižování napětí, strachu nebo nepříjetí**, které může být s představou setkání spojeno,
- pomáhá dítěti lépe porozumět situaci a průběhu asistovaného kontaktu.

Součástí přípravy může být také **kontraktování přání nebo pravidel setkání**, která dítě považuje za důležitá pro to, aby se při kontaktu cítilo bezpečněji. Tato přání mohou být následně zohledněna při plánování průběhu asistovaného setkání.

Počet přípravných setkání je vždy zvažován individuálně s ohledem na:

- délku odloučení dítěte od rodiče,
- postoje obou rodičů,
- aktuální psychický stav dítěte.

V odůvodněných případech může být přípravných setkání více.

V situaci, kdy dítě vyjadřuje **odmítání kontaktu vysoké intenzity**, které je spojeno s výraznou úzkostí nebo silnou emoční reakcí, je tento postoj dítěte respektován a pracovník služby v takovém případě nepřistupuje k realizaci asistovaného setkání bez další přípravy.

Současně je však důležité zdůraznit, že dítě není stavěno do role osoby, která o kontaktu s rodičem rozhoduje. Přání dítěte je respektováno a citlivě zohledňováno, avšak odpovědnost za rozhodování o dalším postupu zůstává na dospělých osobách a odbornících pracujících s rodinou.

V těchto situacích je následně pracováno především **s rodiči**, kterým je poskytováno odborné poradenství a edukace zaměřené na porozumění prožívání dítěte a na hledání způsobů, jak postupně snižovat napětí spojené s obnovováním kontaktu mezi dítětem a rodičem.

Cílem těchto kroků je vytvořit podmínky pro **postupné a bezpečné obnovování vztahu mezi dítětem a rodičem**, s ohledem na potřeby dítěte a jeho aktuální psychický stav.

Limity participace dítěte v rozhodování rodičů

Součástí práce s dítětem je respektování jeho práva vyjádřit své názory, přání a pocity ve vztahu k situaci v rodině. Současně je však důležité, aby dítě nebylo stavěno do role osoby, která nese odpovědnost za rozhodování o uspořádání rodinné situace.

V rámci služby CeDR je proto uplatňován princip, podle kterého je **hlas dítěte respektován a citlivě zohledňován**, avšak odpovědnost za rozhodování o uspořádání poměrů dítěte zůstává na rodičích.

Pracovníci služby dbají na to, aby dítě nebylo zatěžováno rozhodovací odpovědností, která náleží dospělým. Informace a přání dítěte jsou využívány především jako podnět pro práci s rodiči a jako důležitý zdroj porozumění potřebám dítěte.

Tento přístup přispívá k tomu, aby dítě mohlo být v procesu podpory rodiny slyšeno a respektováno, aniž by bylo vystaveno tlaku rozhodovat o otázkách, které přesahují jeho vývojové možnosti a odpovědnost.

Výstupy intervence

Odborný pracovník z individuální konzultace vytváří **interní zápis**, který slouží k zajištění návaznosti práce v rámci odborného týmu a k přípravě pracovníků na další části služby.

Výstupy individuální konzultace s dítětem jsou zejména:

- interní zápis z individuální konzultace,
- případná indikace dalších individuálních konzultací s dítětem,
- případná indikace individuální nebo společné konzultace s rodiči,
- případně zpráva pro orgán sociálně-právní ochrany dětí v situaci, kdy je identifikováno ohrožení dítěte.

4. Společná mediační jednání rodičů

Společná mediační jednání rodičů představují klíčovou část služby CeDR a jsou zaměřena na podporu rodičů při hledání funkčních dohod týkajících se péče o dítě a fungování rodičovství po rozpadu rodiny.

Společné mediační jednání rodičů je zpravidla vedeno **dvojcí odborných pracovníků služby**. Pokud je to možné, je mediátorský tým tvořen **genderově vyváženou dvojcí (muž a žena)**, což může přispívat k vyváženosti komunikace mezi rodiči a k lepšímu zachycení dynamiky jejich vzájemné interakce.

Standardní délka jednoho společného mediačního jednání rodičů je **přibližně 180 minut**. V průběhu jednání je zpravidla v jeho polovině zařazena **krátká patnáctiminutová přestávka**, která umožňuje rodičům i pracovníkům služby krátký odpočinek a pomáhá snížit emoční napětí, které může být s průběhem jednání spojeno.

V odůvodněných případech může být společné mediační jednání rodičů vedeno dvojcí složenou z odborného pracovníka a sociálního pracovníka. Pokud to organizační nebo personální možnosti vyžadují, nemusí být vždy dodržena genderová vyváženost pracovníků.

Ve výjimečných případech může být společné mediační jednání rodičů vedeno **jedním pracovníkem služby**, přičemž tato skutečnost je s rodiči vždy předem komunikována.

Cíl společných mediačních jednání rodičů

Cílem společných mediačních jednání rodičů je vytvořit bezpečný a strukturovaný prostor, ve kterém mohou rodiče:

- sdílet své postoje a pohledy na příčiny rozpadu rodiny (minulost),
- reflektovat současné fungování rodičovství a naplňování potřeb dítěte (přítomnost),
- hledat funkční a realistická řešení pro budoucí uspořádání péče a výchovy dítěte (budoucnost).

Společná mediační jednání rodičů směřují k tomu, aby rodiče dokázali postupně obnovit nebo vytvořit **funkční rodičovskou spolupráci**, která bude respektovat potřeby dítěte a současně bude realistická z hlediska možností obou rodičů.

Metodické přístupy využívané při společných mediačních jednáních rodičů

Společná mediační jednání rodičů vycházejí z principů mediace a jsou vedena strukturovaným způsobem, který umožňuje postupné přecházení od sdílení postojů a emocí k hledání konkrétních řešení.

Pracovníci služby při společných mediačních jednáních rodičů využívají zejména:

- techniky **aktivního naslouchání**,
- techniky **terapie zaměřené na řešení**,
- prvky **kognitivně-behaviorálních přístupů**,
- prvky **motivačního rozhovoru**,
- terapeutické techniky (např. technika prázdné židle),
- **edukační a poradenské prvky**, zejména v situacích, kdy je třeba rodiče podpořit v porozumění potřebám dítěte.

Tyto přístupy pomáhají rodičům postupně snižovat emoční napětí a přecházet od obhajování vlastních postojů k hledání řešení, která zohledňují potřeby dítěte.

Principy společného mediačního jednání rodičů

Společná mediační jednání rodičů jsou vedena zejména na základě těchto principů:

Dobrovolnost

Společné mediační jednání rodičů je založeno na dobrovolné účasti rodičů, a to i v situaci, kdy je jejich účast částečně motivována doporučením nebo očekáváním institucí (např. OSPOD nebo soudu).

Mlčenlivost

Pracovníci služby zachovávají mlčenlivost o průběhu společného mediačního jednání rodičů v rozsahu stanoveném právními předpisy a pravidly mezioborové spolupráce. Rodiče jsou informováni o tom, jaké informace mohou být v rámci spolupráce sdíleny s dalšími institucemi.

Nestrannost a vyváženost

Pracovníci služby přistupují k oběma rodičům nestranně a vytvářejí prostor pro rovnoměrné vyjadřování obou stran. Současně jsou rodiče upozorněni na to, že pokud jejich vyjádření týkající se potřeb nebo prožívání dítěte nebude v souladu s odbornými poznatky nebo doporučeními vycházejícími z evidence-based přístupů, mohou na tuto skutečnost pracovníci služby upozornit.

Role pracovníků při společném mediačním jednání rodičů

Pracovníci služby vystupují jako **průvodci procesem hledání řešení**.

Nemají roli:

- soudce,
- právního zástupce jedné ze stran,
- hodnotitele rodičovských kompetencí.

Jejich úkolem je zejména prostřednictvím kladení otázek, strukturování rozhovoru a využívání technik aktivního naslouchání pomáhat rodičům:

- lépe porozumět vzájemným postojům,
- reflektovat potřeby dítěte,
- hledat realistická řešení.

Fáze společného mediačního jednání rodičů

Proces společných mediačních jednání rodičů je strukturován do několika na sebe navazujících fází. Tyto fáze pomáhají rodičům postupně přecházet od sdílení postojů a emocí k hledání konkrétních řešení.

Jednotlivé fáze se mohou v průběhu společného jednání částečně prolínat podle dynamiky komunikace mezi rodiči a podle potřeb konkrétní rodiny.

1. Zahájení společného mediačního jednání rodičů

V úvodní části společného jednání pracovníci služby představují strukturu jednání a připomínají základní principy spolupráce.

Součástí této fáze je zejména:

- představení role pracovníků služby,
- připomenutí principů společného jednání,
- domluva pravidel komunikace,
- vymezení časového rámce jednání.

Rodiče jsou rovněž informováni o možnosti přestávek, případně o možnosti oddělených jednání.

2. Definování témat a očekávání rodičů

Rodiče jsou vyzváni, aby formulovali témata, která chtějí v rámci společných jednání řešit.

Pracovníci služby pomáhají rodičům strukturovat jejich očekávání a definovat oblasti, ve kterých chtějí hledat zlepšení nebo dohodu.

Tato témata jsou zpravidla zapisována na flipchart a slouží jako základní mapa společného mediačního procesu.

3. Porozumění dynamice rodičovského konfliktu

Součástí prvního společného mediačního jednání rodičů je vytvoření prostoru pro reflexi toho:

- jak rodiče rozumí příčinám rozpadu rodiny,
- jak vnímají vývoj partnerského vztahu,
- jak se jejich vztah proměnil po narození dětí,
- jak vnímají současné fungování rodičovské spolupráce.

Cílem této části není řešit minulost samotnou, ale porozumět tomu, **jak minulost ovlivňuje současnou komunikaci rodičů a jejich schopnost spolupracovat jako rodiče.**

4. Hledání možností řešení

V této fázi společného jednání jsou postupně otevírána jednotlivá témata definovaná rodiči.

Pracovníci služby podporují rodiče při hledání konkrétních řešení a pomáhají formulovat pravidla fungování rodičů v jednotlivých oblastech.

Nejčastěji se jedná o témata:

- péče o dítě,
- výchovné přístupy,
- komunikace mezi rodiči,
- finanční zajištění potřeb dítěte.

Pokud se rodičům nedaří dosáhnout definitivní dohody, mohou být formulovány **zatímní dohody**, které rodiče vyzkoušejí v praxi a jejich fungování následně reflektují při dalších společných jednáních.

5. Stabilizace a formulace dohody

V závěrečné fázi společných mediačních jednání rodičů jsou shrnovány oblasti, ve kterých rodiče dosáhli dohody.

Tyto dohody jsou následně strukturovány do podoby **rodičovské dohody**, která může sloužit jako podklad pro další úpravu poměrů dítěte.

Cílem této fáze je:

- stabilizovat dosažené dohody,

- ověřit jejich realizovatelnost v praxi,
- podpořit rodiče v dlouhodobé spolupráci.

Význam struktury společného mediačního jednání

Strukturovaný průběh společných mediačních jednání rodičů pomáhá rodičům orientovat se v procesu řešení jejich situace a postupně přecházet od sdílení postojů a emocí k hledání konkrétních řešení.

Jasná struktura jednání přispívá k tomu, že rodiče mají možnost:

- postupně porozumět perspektivě druhého rodiče,
- reflektovat potřeby dítěte,
- hledat řešení, která jsou dlouhodobě udržitelná.

Strukturovaný průběh jednání zároveň pomáhá snižovat riziko eskalace konfliktu a podporuje vznik dohod, které jsou realistické a proveditelné v každodenním životě rodiny.

Oddělená jednání

V průběhu společných mediačních jednání rodičů může nastat situace, kdy některé téma vyvolává u rodičů silné emoce nebo kdy jeden z rodičů potřebuje určitý prostor pro sdílení svého pohledu mimo přímou přítomnost druhého rodiče.

V takovém případě může být společné jednání dočasně přerušeno a může být realizováno **oddělené jednání s každým z rodičů**.

Oddělená jednání slouží zejména k tomu, aby:

- rodič měl možnost bezpečně sdílet své obavy nebo emoce,
- bylo možné snížit intenzitu konfliktu,
- pracovníci služby mohli podpořit rodiče v konstruktivním pokračování společného jednání.

Oddělená jednání jsou časově vymezena a jejich cílem není nahrazovat společné jednání rodičů, ale vytvořit podmínky pro jeho další pokračování.

Po ukončení oddělených jednání je společné jednání obnoveno a rodiče společně rozhodují o dalším postupu.

Frekvence společných mediačních jednání rodičů

Interval mezi jednotlivými společnými jednáními je zpravidla **14 dní**.

Pokud rodiče testují zatímní režim péče o dítě, může být interval prodloužen přibližně na **jeden až jeden a půl měsíce**, aby měli rodiče dostatek času nové uspořádání vyzkoušet.

V rámci služby CeDR jsou standardně realizována **tři společná mediační jednání rodičů**.

Pokud mají rodiče zájem o další jednání nad rámec služby, mohou být realizována jako **placená služba na základě živnostenského oprávnění organizace**.

Situace, kdy společné mediační jednání rodičů nevede k dohodě

Společná mediační jednání rodičů jsou zaměřena na podporu rodičů při hledání funkční dohody o uspořádání poměrů dítěte a o způsobu jejich další rodičovské spolupráce. Přestože strukturovaný proces společného jednání vytváří prostor pro postupné snižování konfliktu a hledání řešení, může nastat situace, kdy se rodičům v rámci služby nepodaří dosáhnout dohody nebo se podaří dosáhnout pouze částečné shody.

Důvody, proč společná mediační jednání rodičů nemusí vést k dohodě, mohou být různé. Nejčastěji se jedná například o:

- vysokou míru dlouhodobého rodičovského konfliktu,
- nedostatečnou motivaci jednoho nebo obou rodičů ke spolupráci,
- výraznou emoční zátěž spojenou s rozpadem partnerského vztahu,
- přetrvávající nedůvěru mezi rodiči,
- zásadně odlišné představy rodičů o uspořádání péče o dítě.

V případě, že se v průběhu služby ukazuje, že dosažení dohody mezi rodiči není v dané fázi realistické, pracovníci služby s rodiči tuto skutečnost otevřeně reflektují a podporují rodiče v tom, aby i přes přetrvávající konflikt dokázali alespoň v základní míře stabilizovat své rodičovské fungování.

V některých případech může být výsledkem společných mediačních jednání rodičů pouze **částečná dohoda**, která se týká některých oblastí rodičovské spolupráce, zatímco jiné oblasti zůstávají nevyřešeny. I taková částečná dohoda může přispět ke snížení konfliktu mezi rodiči a ke stabilizaci situace dítěte.

Pokud se rodičům nepodaří dosáhnout dohody v rámci služby CeDR, mohou pracovníci služby rodiče podpořit v orientaci v dalších možnostech řešení jejich situace, například:

- pokračování v individuální odborné pomoci,
- využití dalších specializovaných služeb,
- řešení sporných otázek v rámci opatrovnického řízení před soudem.

Současně mohou pracovníci služby rodiče podpořit v tom, aby i v situaci přetrvávajícího konfliktu dokázali co nejvíce chránit dítě před dopady rodičovského sporu a aby se snažili zachovávat základní pravidla rodičovské komunikace zaměřené na potřeby dítěte.

I v situaci, kdy společná mediační jednání rodičů nevedou k plné dohodě, může být přínosem služby:

- snížení intenzity konfliktu mezi rodiči,
- lepší porozumění potřebám dítěte,
- stabilizace některých oblastí rodičovské spolupráce.

Tyto změny mohou přispět ke zlepšení situace dítěte i v případě, že konečné rozhodnutí o úpravě poměrů dítěte bude přijato jinou cestou, například rozhodnutím soudu.

Výstupy intervence:

Témata, návrhy řešení a průběžné dohody rodičů jsou zaznamenávány na **flipchart**.

Po každém společném jednání mají rodiče možnost si zápis vyfotografovat. Flipchartové listy jsou následně označeny a uschovány pro další setkání.

Dohody dosažené během společných jednání jsou postupně zapracovávány do **písemné rodičovské dohody**, jejíž finalizace je předmětem závěrečného jednání.

Výstupy ze společného mediačního jednání rodičů zpravidla jsou:

- Interní zápis ze společných mediačních jednání rodičů,
- fakultativně indikace dalších individuálních konzultací rodičů
- flipchartový zápis průběžných výstupů
- po posledním mediačním jednání koncept rodičovské dohody (byla-li vytvořena)

5. Asistované kontakty dítěte s rodičem

Asistované kontakty dítěte s rodičem představují specializovanou intervenci služby CeDR, jejímž cílem je podpořit obnovu nebo stabilizaci vztahu mezi dítětem a rodičem v situaci, kdy je tento vztah oslaben, narušen nebo přerušen.

Asistované kontakty jsou realizovány zpravidla **odborným pracovníkem pro práci s dítětem**, který je přítomen alespoň u prvního kontaktu. Pokud je následně kontakt vyhodnocen jako bezpečný a funkční, mohou být další asistovaná setkání realizována také **sociálním pracovníkem služby**.

Asistovaný kontakt je obvykle realizován **v prostorách poskytovatele služby** v délce přibližně **50 minut**. V odůvodněných případech a po předchozí domluvě může být kontakt realizován také **v přirozeném prostředí dítěte nebo v terénu**, například na dětském hřišti nebo jiném vhodném místě.

Cíle asistovaného kontaktu

Hlavním cílem asistovaného kontaktu je vytvořit bezpečné a podporující prostředí, které umožní dítěti a rodiči postupně obnovovat nebo stabilizovat jejich vzájemný vztah.

Asistované kontakty mohou sledovat zejména tyto cíle:

- vytvoření podmínek pro pokračování kontaktu mezi dítětem a rodičem **bez přítomnosti pracovníka služby**,
- ověření, že interakce rodiče s dítětem je **bezpečná a pro dítě nezatěžující**,
- podpora rodiče a dítěte při překonávání počáteční nejistoty, napětí nebo obav,
- podpora rozvoje pozitivní a bezpečné interakce mezi dítětem a rodičem.

V některých případech může být cílem asistovaného kontaktu také **jednorázové setkání**, jehož smyslem je umožnit dítěti sdělit rodiči své pocity nebo přání v bezpečném prostředí za přítomnosti odborného pracovníka.

Indikace asistovaného kontaktu

Asistovaný kontakt dítěte s rodičem je realizován zejména v situacích, kdy:

- dítě nemá navázaný nebo stabilní vztah s rodičem,
- vztah dítěte s rodičem byl narušen nebo přerušen v důsledku dlouhodobého omezení kontaktu,
- dítě projevuje obavy nebo nejistotu z kontaktu s rodičem,
- jeden z rodičů upozorňuje na možné nevhodné nebo zatěžující chování druhého rodiče ve vztahu k dítěti,
- je potřeba vytvořit bezpečný prostor pro postupné obnovení kontaktu mezi dítětem a rodičem.

Asistovaný kontakt může být také využit jako prostředek k tomu, aby dítě mělo možnost v bezpečném prostředí sdělit rodiči své pocity, přání nebo obavy, které se týkají jejich vzájemného vztahu.

Podmínky realizace asistovaného kontaktu

Asistovaný kontakt dítěte s rodičem je realizován **výhradně jako součást komplexní služby CeDR** a vždy navazuje na další intervence služby.

Předpokladem pro realizaci asistovaného kontaktu je zpravidla:

- realizace **individuální konzultace s dítětem**,
- realizace **individuálních konzultací s rodiči**,
- případná realizace **dalších přípravných setkání** podle potřeb konkrétní rodiny.

Současně je žádoucí, aby před zahájením asistovaných kontaktů proběhlo **alespoň jedno společné mediační jednání rodičů**, které umožní vyjasnit základní rámec spolupráce rodičů a podmínky realizace kontaktu.

Cíl asistovaných kontaktů, jejich průběh a základní pravidla jsou vždy **předem domluveny se všemi zúčastněnými aktéry**, tedy s rodiči i dítětem (s ohledem na jeho věk a vyspělost).

Průběh asistovaného kontaktu

Asistovaný kontakt zpravidla probíhá v místnosti určené pro práci s dětmi, která je vybavena hrami, výtvarnými pomůckami a dalšími prvky podporujícími přirozenou interakci dítěte a rodiče.

Rodič, který o dítě aktuálně pečuje, dítě na setkání přivádí. Po příchodu je dítě předáno odbornému pracovníkovi služby. Rodič, který dítě přivedl, následně zpravidla odchází, případně může po domluvě čekat v jiné místnosti nebo v blízkosti prostor služby.

Na začátku setkání pracovník služby věnuje čas krátké adaptaci dítěte na prostředí a pomáhá snížit případnou nervozitu nebo napětí dítěte.

Poté přichází druhý rodič, se kterým dítě realizuje vlastní kontakt.

Pracovník služby je po celou dobu kontaktu přítomen a podle potřeby:

- podporuje komunikaci mezi dítětem a rodičem,
- pomáhá strukturovat jejich interakci,
- citlivě reaguje na potřeby dítěte.

Míra zapojení pracovníka je zpravidla vyšší na začátku kontaktu a postupně se snižuje podle toho, jak se interakce mezi dítětem a rodičem stabilizuje.

Ukončení asistovaného kontaktu

Asistovaný kontakt může být ukončen:

- na přání dítěte,
- na žádost rodiče, který je součástí kontaktu,
- z rozhodnutí pracovníka služby.

Pracovník služby může kontakt ukončit zejména v situaci, kdy:

- dítě vykazuje výrazné známky nepohody nebo stresu,
- komunikace rodiče s dítětem je pro dítě zjevně zatěžující nebo nevhodná,
- rodič porušuje předem domluvená pravidla kontaktu.

V těchto situacích pracovník služby vždy postupuje s ohledem na **nejlepší zájem dítěte**.

Reflexe asistovaného kontaktu

Po ukončení asistovaného kontaktu je zpravidla realizována **krátká reflexe setkání s rodičem**, který se kontaktu účastnil.

Cílem této reflexe je:

- zhodnotit průběh kontaktu,
- pojmenovat pozitivní momenty interakce mezi rodičem a dítětem,
- případně upozornit na situace, které mohly být pro dítě zatěžující.

V případě potřeby mohou být rodičům nabídnuty další individuální konzultace, které pomohou připravit další setkání nebo podpořit rodiče v jejich rodičovské roli.

Reflexe průběhu asistovaných kontaktů může být rovněž součástí následných **společných mediačních jednání rodičů**, kde mohou rodiče společně reflektovat další možnosti rozvoje kontaktu dítěte s rodičem.

Výstupy intervence

Výstupy asistovaných kontaktů jsou zejména:

- interní zápis z asistovaného setkání dítěte s rodičem,
- případná indikace dalších individuálních konzultací rodičů,
- doporučení dalšího postupu v oblasti kontaktu dítěte s rodičem.

6. Závěrečné jednání rodičů

Závěrečné jednání rodičů je zpravidla vedeno **jedním z odborných pracovníků služby**, který vedl společná mediační jednání rodičů.

Jednání probíhá zpravidla v časovém rozsahu **přibližně 60 minut**.

Závěrečné jednání představuje závěrečnou fázi spolupráce v rámci služby CeDR a navazuje na průběh předchozích intervencí, zejména na společná mediační jednání rodičů a další realizované intervence služby.

Cíl závěrečného jednání rodičů

Cílem závěrečného jednání rodičů je shrnout průběh spolupráce v rámci služby CeDR, vyhodnotit dosažený posun ve spolupráci rodičů a finalizovat písemnou podobu rodičovské dohody, pokud byla v průběhu společných mediačních jednání vytvořena.

Závěrečné jednání současně poskytuje rodičům prostor pro reflexi průběhu služby, vyjádření jejich zkušeností a zpětné vazby a umožňuje formálně uzavřít spolupráci mezi rodiči a službou.

Finalizace rodičovské dohody

Součástí závěrečného jednání je předání a společné projití **finální podoby rodičovské dohody**, která vychází z průběžných dohod rodičů dosažených v průběhu společných mediačních jednání rodičů.

Písemná rodičovská dohoda zpravidla obsahuje zejména:

- úpravu péče o dítě,
- pravidla komunikace rodičů,
- pravidla rozhodování o důležitých otázkách týkajících se dítěte,
- případně další oblasti, které rodiče považují za důležité pro jejich další rodičovskou spolupráci.

Rodiče společně s odborným pracovníkem procházejí jednotlivé části návrhu dohody, mohou doplnit případné upřesnění nebo opravy a následně přebírají finální podobu dohody k podpisu.

Rodiče jsou zároveň informováni o možnostech dalšího využití rodičovské dohody, například jako podkladu pro soudní úpravu poměrů dítěte.

Reflexe a evaluace služby

Závěrečné jednání zároveň poskytuje prostor pro společnou reflexi průběhu spolupráce.

Rodiče mají možnost:

- vyjádřit svou zkušenost se službou,
- reflektovat změny, ke kterým během spolupráce došlo,
- sdílet své vnímání přínosu jednotlivých částí služby.

Současně může odborný pracovník poskytnout rodičům zpětnou vazbu k jejich spolupráci v průběhu služby a k posunu, který se podařilo během společných jednání dosáhnout.

Součástí závěrečného jednání je rovněž realizace evaluačních nástrojů služby. Rodiče vyplňují **závěrečný zpětnovazební dotazník**, který umožňuje vyhodnotit přínos služby z jejich pohledu a poskytuje poskytovateli služby podklady pro další rozvoj a zkvalitňování poskytované pomoci.

Současně je ze strany odborného pracovníka provedena **výstupní evaluace rodičovských kompetencí** prostřednictvím nástroje Škála rodičovských kompetencí, která umožňuje porovnat výchozí stav rodičovských kompetencí s jejich stavem na konci spolupráce.

Výstupy intervence

Výstupy závěrečného jednání rodičů jsou zejména:

- finální podoba rodičovské dohody (pokud byla vytvořena),
- dokument **Ukončení Dohody o poskytování služby**,
- vyplněné zpětnovazební dotazníky rodičů (2×),
- výstupní evaluace rodičovských kompetencí.

Ukončení spolupráce

Řádné ukončení spolupráce

Je realizováno zpravidla na konci Závěrečného jednání rodičů. Rodiče jsou seznámeni s možnostmi další podpory, a to jak v rámci služeb poskytovaných organizací, tak případně v rámci jiných odborných služeb.

Spolupráce je formálně ukončena podpisem dokumentu **Ukončení Dohody o poskytování služby**.

Předčasné ukončení služby v průběhu spolupráce

Služba CeDR je založena na aktivní spolupráci rodičů a na jejich ochotě hledat řešení ve prospěch dítěte. V některých případech však může nastat situace, kdy není možné ve spolupráci pokračovat nebo kdy se ukáže, že pokračování služby by již nebylo účelné.

V takových případech může dojít k **předčasnému ukončení služby**, a to buď z iniciativy rodičů, nebo ze strany poskytovatele služby.

Cílem tohoto postupu je zajistit, aby služba byla poskytována pouze v situacích, kdy může naplňovat svůj účel a kdy spolupráce rodičů vytváří alespoň základní předpoklady pro konstruktivní práci na řešení jejich situace.

Předčasné ukončení služby z iniciativy rodičů

Rodiče mohou spolupráci v rámci služby CeDR kdykoliv ukončit.

V případě, že jeden nebo oba rodiče projeví zájem o ukončení služby, je jim zpravidla nabídnuto krátké závěrečné setkání, jehož cílem je:

- reflektovat dosavadní průběh spolupráce,
- uzavřít spolupráci mezi rodiči a službou,
- případně rodiče informovat o dalších možnostech odborné podpory.

Pokud rodiče o závěrečné setkání neprojeví zájem, je spolupráce ukončena administrativním způsobem.

Předčasné ukončení služby ze strany poskytovatele

Poskytovatel služby může rozhodnout o ukončení spolupráce zejména v situacích, kdy:

- rodiče neposkytují potřebnou součinnost pro realizaci jednotlivých částí služby,
- opakovaně dochází k porušování základních pravidel spolupráce,
- jeden nebo oba rodiče dlouhodobě odmítají aktivně spolupracovat na hledání řešení,
- dochází k situacím, které znemožňují bezpečný průběh společných jednání
- existují kontraindikace v pokračování služby

V těchto případech je ukončení služby zpravidla předem s rodiči komunikováno a rodičům je vysvětlen důvod tohoto rozhodnutí.

Informování spolupracujících institucí

Pokud je služba realizována v souvislosti s probíhajícím opatrovnickým řízením nebo na doporučení orgánu sociálně-právní ochrany dětí, může být o ukončení spolupráce informována příslušná instituce, a to v rozsahu odpovídajícím pravidlům spolupráce a právním předpisům.

Smysl ukončení služby

Ukončení služby neznamena selhání rodičů ani služby samotné. V některých případech může být přerušeno nebo ukončeno spolupráce přirozenou součástí procesu řešení rodičovského konfliktu.

I v situacích, kdy nedojde k vytvoření dohody mezi rodiči, může být přínosem služby například:

- snížení intenzity konfliktu,
- lepší porozumění potřebám dítěte,
- stabilizace některých oblastí rodičovské spolupráce.

Tyto změny mohou přispět ke zlepšení situace dítěte i v případě, že konečné řešení rodičovské situace bude nalezeno jinou cestou.

Výstupy intervence

- **Ukončení Dohody o poskytování služby,**

Kontraindikace služby CeDR

Služba CeDR je zaměřena na podporu rodičů při řešení konfliktů souvisejících s rozpadem rodiny a při hledání funkčních dohod o péči o dítě. Základním předpokladem poskytování služby je alespoň minimální ochota rodičů spolupracovat a hledat řešení, která budou směřovat k ochraně zájmů a potřeb dítěte.

V průběhu spolupráce však může být zjištěno, že aktuální situace rodiny obsahuje okolnosti, které významně omezují možnost poskytovat službu bezpečně nebo efektivně. V takových případech může být služba dočasně přerušena, upravena nebo ukončena a rodičům mohou být doporučeny jiné formy odborné pomoci.

Tyto situace jsou označovány jako **kontraindikace služby CeDR**.

Zjištění kontraindikace neznamena selhání rodičů ani služby samotné. Naopak je součástí odborné práce pracovníků služby průběžně vyhodnocovat, zda poskytovaná forma pomoci odpovídá aktuálním potřebám rodiny a zejména potřebám dítěte.

Typické kontraindikace služby

Kontraindikace služby mohou mít různé podoby a jejich posouzení je vždy individuální. Mezi nejčastější situace, které mohou představovat významnou překážku poskytování služby CeDR, patří zejména následující oblasti.

Závažné domácí násilí

Významnou kontraindikací služby může být přítomnost závažného domácího násilí mezi rodiči nebo jiné formy násilného chování v rodině.

V situacích, kdy existuje důvodné podezření, že jeden z rodičů je vystaven fyzickému nebo psychickému násilí, může být společná práce rodičů v rámci služby nevhodná nebo nebezpečná. Společná jednání v takových situacích mohou vést k dalšímu prohlubování nerovnováhy mezi rodiči a mohou ohrozit bezpečí zúčastněných osob.

V těchto případech je prioritou zajistit bezpečí ohrožené osoby a dítěte a zvažovat jiné formy odborné pomoci, například specializované služby pro oběti domácího násilí.

Výrazná psychická nestabilita rodiče

Další významnou kontraindikací služby může být situace, kdy některý z rodičů prochází výraznou psychickou krizí nebo trpí psychickými obtížemi, které významně omezují jeho schopnost:

- konstruktivně komunikovat,
- reflektovat situaci dítěte,
- zapojit se do hledání řešení.

V takových situacích může být vhodnější zaměřit se nejprve na stabilizaci psychického stavu rodiče prostřednictvím individuální odborné pomoci, například psychoterapie nebo psychiatrické péče.

Závislostní chování

Závažné závislostní chování jednoho z rodičů může rovněž představovat významnou překážku pro smysluplné poskytování služby.

Pokud je rodič pod vlivem návykových látek nebo jeho závislost významně ovlivňuje jeho schopnost spolupracovat, reflektovat potřeby dítěte nebo přijímat odpovědnost za své chování, může být poskytování služby v dané chvíli neúčelné.

V těchto případech může být indikována specializovaná pomoc zaměřená na léčbu závislosti.

Extrémní eskalace rodičovského konfliktu

V některých rodinách může být konflikt mezi rodiči natolik intenzivní, že společná jednání opakovaně vedou k výrazné eskalaci napětí, vzájemnému obviňování nebo k narušení základních pravidel komunikace.

Pokud se ani při opakované podpoře pracovníků služby nedaří vytvořit bezpečný prostor pro dialog mezi rodiči, může být společná práce rodičů v rámci služby výrazně omezená nebo dočasně nevhodná.

V takových situacích může být vhodnější zaměřit se na individuální práci s rodiči nebo doporučit jiné formy podpory.

Dlouhodobé odmítání spolupráce

Další typickou překážkou poskytování služby může být situace, kdy jeden nebo oba rodiče dlouhodobě odmítají spolupracovat nebo neposkytují potřebnou součinnost pro realizaci jednotlivých částí služby.

Může se jednat například o situace, kdy rodič:

- opakovaně nedochází na domluvená jednání,
- odmítá respektovat základní pravidla spolupráce,
- není ochoten aktivně se zapojit do hledání řešení.

V těchto případech může být poskytování služby neúčelné, protože bez alespoň minimální míry spolupráce rodičů nelze naplnit cíle služby.

Postup při zjištění kontraindikací

Pokud pracovníci služby v průběhu spolupráce identifikují možné kontraindikace poskytování služby, je situace vždy **podrobně vyhodnocena v rámci odborného týmu služby**, zpravidla v rámci intervizního setkání.

Součástí tohoto procesu je zejména:

- sdílení poznatků pracovníků zapojených do práce s rodinou,
- posouzení dopadu situace na dítě,

- zhodnocení bezpečnosti další spolupráce.

V případě zjištění možných kontraindikací je zpravidla **navýšeno množství individuálních konzultací**, zejména s rodiči. Tyto konzultace slouží k důkladnému zmapování situace, porozumění souvislostem konfliktu a vyhodnocení dalšího postupu.

Cílem těchto konzultací je především:

- hlubší porozumění situaci rodiny,
- identifikace rizikových faktorů,
- posouzení možností další práce s rodiči v rámci služby.

V těchto případech pracovníci služby situaci vyhodnocují v rámci **týmové intervize** a následně rozhodují o dalším postupu. Na základě tohoto procesu může tým služby rozhodnout o:

- pokračování služby v upravené podobě,
- využití jiných intervencí služby,
- dočasném přerušení spolupráce,
- ukončení služby.

Spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a soudem

V situacích, kdy jsou zjištěny významné komplikace v rodinné situaci nebo kdy je služba realizována v souvislosti s opatrovnickým řízením, probíhá další postup často v komunikaci s **orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)**.

V některých případech může být další postup koordinován také v kontextu probíhajícího **opatrovnického soudního řízení**, zejména pokud je služba realizována na základě doporučení soudu nebo pokud soud rozhoduje o úpravě poměrů dítěte.

Spolupráce s těmito institucemi směřuje k tomu, aby další postup odpovídal **nejlepšímu zájmu dítěte** a aby jednotlivé intervence byly vzájemně provázané.

Indikace jiných forem pomoci

Pokud se ukáže, že služba CeDR není v dané situaci vhodným nástrojem podpory rodiny, mohou pracovníci služby rodičům doporučit jiné formy odborné pomoci, například:

- individuální psychoterapii,
- rodinné poradenství,
- specializovanou pomoc pro oběti domácího násilí,
- psychiatrickou péči,
- služby zaměřené na léčbu závislostí.

Cílem tohoto postupu je nabídnout rodině takovou formu pomoci, která lépe odpovídá jejich aktuálním potřebám a možnostem.

Ochrana zájmů dítěte

Při rozhodování o pokračování nebo ukončení služby CeDR je vždy hlavním kritériem **nejlepší zájem dítěte**.

Pokud pracovníci služby vyhodnotí, že situace dítěte naplňuje znaky ohrožení podle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, postupují v souladu s právními předpisy a mohou o této skutečnosti informovat příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Etické principy, rizika práce a mezioborová spolupráce služby CeDR

Poskytování služby CeDR je založeno na respektování základních etických principů práce s rodinami v konfliktní situaci a na ochraně práv a potřeb dítěte. Tyto principy tvoří rámec pro všechny intervence realizované v rámci služby.

Nejlepší zájem dítěte

Základním principem práce služby je ochrana a podpora **nejlepšího zájmu dítěte**. Veškeré intervence jsou směřovány k tomu, aby byla posilována stabilita a bezpečí dítěte a aby rodiče dokázali při rozhodování o budoucím uspořádání rodinných poměrů zohledňovat jeho potřeby.

Pracovníci služby podporují rodiče v tom, aby dokázali oddělit partnerský konflikt od rodičovské role a aby i po rozpadu partnerského vztahu dokázali vytvářet podmínky pro zdravý vývoj dítěte.

Nestrannost a vyváženost pracovníků

Pracovníci služby přistupují k oběma rodičům nestranně a vytvářejí prostor pro vyjádření obou stran. Cílem práce pracovníků není rozhodovat o tom, který z rodičů má pravdu, ale podporovat rodiče v hledání řešení, která budou dlouhodobě funkční a budou respektovat potřeby dítěte.

Současně pracovníci služby mohou rodiče upozornit na situace, kdy jejich postoje nebo rozhodování nejsou v souladu s odbornými poznatky o potřebách dítěte.

Bezpečný prostor

Služba CeDR usiluje o vytváření bezpečného prostoru pro všechny zúčastněné osoby, zejména pro děti. Bezpečný prostor znamená prostředí, ve kterém mohou rodiče i děti otevřeně sdílet své prožívání bez obavy z odsouzení nebo zneužití sdělených informací.

Zvláštní důraz je kladen na vytváření bezpečného prostoru pro dítě, které může v rámci služby vyjádřit své prožívání, přání i obavy.

Participace dítěte

Součástí práce služby je respektování práva dítěte vyjádřit svůj názor na situaci, která se ho týká. Dítě má v rámci služby možnost sdílet své prožívání a přání v bezpečném prostředí individuální konzultace.

Participace dítěte však neznamená přenášení odpovědnosti za rozhodování na dítě. Rozhodování o uspořádání poměrů dítěte zůstává vždy odpovědností rodičů nebo soudu.

Evidence-based přístup

Pracovníci služby při své práci využívají postupy a techniky, které vycházejí z aktuálních odborných poznatků z oblasti psychologie, mediace, krizové intervence a práce s rodinou.

Součástí práce služby je vždy edukace rodičů v situacích, kdy jejich postoje vycházejí z nepřesných informací, stereotypů nebo mýtů o dopadech rodičovského konfliktu na dítě.

Rizika práce s vysoce konfliktními rodiči a jejich ošetření v rámci služby CeDR

Práce s rodiči v rozvodové nebo rozchodové situaci je často spojena s vysokou mírou emoční zátěže a konfliktních interakcí mezi rodiči. Služba CeDR proto věnuje zvýšenou pozornost identifikaci a ošetření rizik, která mohou být s prací s vysoce konfliktními rodiči spojena.

Riziko eskalace konfliktu

Jedním z hlavních rizik je možnost eskalace konfliktu mezi rodiči v průběhu společných jednání. Pracovníci služby proto věnují velkou pozornost strukturování společných jednání a aktivně podporují respektující komunikaci mezi rodiči.

V případě výrazné eskalace konfliktu mohou pracovníci využít například:

- přerušení společného jednání,
- realizaci oddělených jednání s rodiči,
- doporučení individuálních konzultací.

Riziko instrumentalizace dítěte

Dalším významným rizikem je situace, kdy je dítě vtahováno do konfliktu mezi rodiči nebo je využíváno jako nástroj vzájemného tlaku mezi rodiči.

Pracovníci služby v takových situacích podporují rodiče v tom, aby dítě nebylo vystavováno konfliktu loajality a aby bylo chráněno před negativními dopady rodičovského sporu.

Riziko přetížení dítěte

Rozpad rodiny a konflikt mezi rodiči mohou představovat pro dítě významnou psychickou zátěž. Pracovníci služby proto věnují pozornost tomu, aby dítě nebylo přetěžováno konfliktem mezi rodiči ani procesem hledání řešení.

Součástí služby je proto individuální práce s dítětem, která umožňuje sledovat jeho aktuální stav a případně doporučit další odbornou pomoc.

Ošetření rizik v rámci služby

Pro minimalizaci těchto rizik služba využívá zejména:

- strukturovaný průběh jednotlivých intervencí,
- týmovou spolupráci pracovníků,
- pravidelné intervizní porady,
- průběžné vyhodnocování situace rodiny.

Mezioborová spolupráce při řešení rodičovských sporů

Řešení rodičovských konfliktů a sporů o péči o dítě často přesahuje možnosti jedné služby. Služba CeDR proto aktivně spolupracuje s dalšími institucemi a odborníky, kteří se podílejí na ochraně práv a potřeb dítěte a na řešení situací rodin v rozvodové nebo rozchodové situaci.

Mezi nejčastější spolupracující instituce patří zejména:

- orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD),
- opatrovnické soudy,
- psychologové a psychoterapeuti,
- další poradenské nebo terapeutické služby,
- školy a školská zařízení.

Cílem mezioborové spolupráce je především koordinace jednotlivých kroků podpory rodiny a zajištění toho, aby jednotlivé intervence byly vzájemně provázané a směřovaly k ochraně zájmů dítěte. Spolupráce mezi jednotlivými institucemi zároveň napomáhá tomu, aby rodiče dostávali srozumitelnou a pokud možno také vzájemně sladěnou podporu.

Součástí této spolupráce může být například:

- sdílení relevantních informací v rozsahu stanoveném právními předpisy,
- konzultace odborných postupů při práci s rodinou,
- koordinace dalších kroků pomoci rodině,
- vzájemné informování o průběhu podpory rodiny.

Písemné výstupy služby poskytované na žádost soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí jsou zpravidla výsledkem **spolupráce odborného týmu služby** a vycházejí z poznatků získaných v průběhu práce s rodinou.

Vedle spolupráce na konkrétních případech považuje služba CeDR za důležitou také **systematickou práci na rozvoji mezioborové spolupráce**. V rámci této snahy je žádoucí, aby se zástupci jednotlivých profesí a institucí pravidelně setkávali v rámci odborných pracovních setkání nebo pracovních skupin.

Cílem těchto setkání je zejména:

- vzájemné poznávání rolí jednotlivých profesí a institucí,
- metodické sjednocování přístupů k řešení rodičovských sporů,
- vyjasňování způsobu zapojení jednotlivých aktérů do práce s rodinou,
- nastavování pravidel komunikace a spolupráce mezi institucemi.

Součástí těchto setkání může být také reflexe anonymizovaných kazuistik, která umožňuje odborníkům z různých profesí sdílet zkušenosti z praxe a společně reflektovat funkčnost nastavených postupů spolupráce.

Reflexe konkrétních případů zároveň poskytuje prostor pro identifikaci oblastí, ve kterých je možné spolupráci mezi institucemi dále zlepšovat. Získané zkušenosti mohou být následně využívány při práci s dalšími rodinami a přispívají k tomu, aby spolupráce mezi jednotlivými aktéry byla efektivní, předvídatelná a směřovala k ochraně potřeb dítěte.

Slovo závěrem

Služba Cesta dohody rodičů (CeDR) vychází z přesvědčení, že i v situaci rozpadu partnerského vztahu mohou rodiče při odpovídající odborné podpoře nalézt způsob, jak spolu nadále spolupracovat v rodičovské roli a vytvářet pro dítě stabilní a bezpečné prostředí.

Rozpad rodiny je pro všechny její členy náročnou životní situací, která je často spojena s vysokou mírou emocí, nejistoty a konfliktu. Právě v těchto obdobích mohou rodiče potřebovat odbornou podporu, která jim pomůže lépe porozumět dopadům jejich konfliktu na dítě, pojmenovat své potřeby a hledat řešení, která budou dlouhodobě funkční.

Služba CeDR proto kombinuje různé formy odborné práce s rodinou – edukaci rodičů, individuální konzultace s rodiči a dětmi, společná mediační jednání rodičů a případně také asistované kontakty dítěte s rodičem. Tyto intervence jsou vzájemně provázané a směřují k tomu, aby rodiče postupně dokázali převzít odpovědnost za uspořádání své rodičovské spolupráce.

Základním východiskem služby je respekt k potřebám dítěte a podpora rodičů v tom, aby dokázali oddělit partnerský konflikt od své rodičovské role. Cílem práce služby není rozhodovat o tom, který z rodičů má pravdu, ale vytvářet prostor pro dialog a hledání řešení, která budou odpovídat konkrétní situaci rodiny.

Služba CeDR současně vychází z předpokladu, že řešení rodičovských sporů často vyžaduje spolupráci více odborníků a institucí. Proto klade důraz na mezioborovou spolupráci a na koordinaci jednotlivých kroků podpory rodiny.

Smyslem služby je přispět k tomu, aby i v náročné situaci rozpadu rodiny zůstalo dítě chráněno před negativními dopady rodičovského konfliktu a aby mělo možnost vyrůstat v prostředí, které podporuje jeho stabilitu, bezpečí a zdravý vývoj.